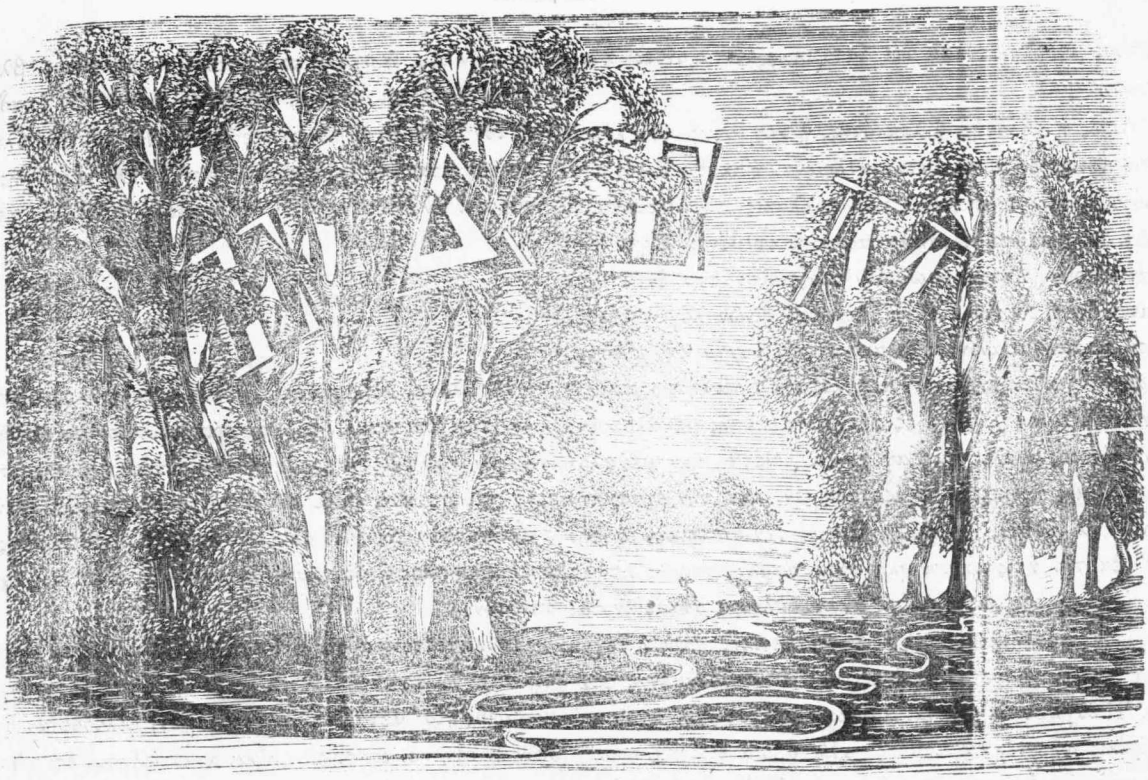

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ε'. ΑΠΡΙΛΙΟΥ 15 1862. ΕΤΟΣ Α'.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ.

(*Συνέχεια ἴδε Φυλλάδ. Α'.*)

Ἐνίοτε πάλιν, ὀλιγωρίας ἕνεκεν, ἀπολύουσι τὴν εὐθυφροσύνην ἐκείνην ἣν τὰ μάλιστα φαίνονται ἐπιζητοῦντες, ἐνῷ ἄλλοι, καίτοι ἧττον ἔμπειροι αὐτῶν, κρίνουσι τὰ πράγματα μετὰ πλειοτέρας νουνεχίας καὶ περισκέψεως ὑπὸ τῆς ἐνδομύχου φωνῆς τῆς συνειδήσεως ὁδηγούμενοι. Οὐχ ἧττον ὅμως κέκτηνται ἀείποτε τὸ προτέρημα τοῦ ν' ἀποφεύγωσιν πᾶν ὅ,τι ἀνόητον, ἀπρεπὲς ἢ σκανδαλῶδες εἶ, καὶ νὰ διατελῶσιν ἐν τῇ μετριοπαθείᾳ ἐκείνῃ, ἣν ἥκιστοι τῶν ἀνθρώπων κατέχουσι. Δι' αὐτὸ τοῦτο, βλέποντες τοὺς τοιούτους μετριοπαθῶς καὶ συνετῶς τὰ τῆς ἑαυτῶν πατρίδος διέποντας, σεβόμεθα, συμπαθοῦμεν καὶ χειροκροτοῦμεν αὐτοὺς, οὐχὶ ὅμως ἐξ ἴσου μετὰ τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν εἰς ὧν τὸ ἔξοχον πνεῦμα καὶ τὴν ὑπερτέραν φιλοπατρίαν πλείονα ἔτι ἀφιεροῦμεν δόξαν, θαυμασμὸν καὶ συμπάθειαν.

Ἑνὶ λόγῳ, ἐν τῷ Ἰσοκράτῃ ἐκτιμῶμεν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φρόνησιν συνηνωμένας μετὰ τῆς εὐφυΐας καὶ ἐπενεργούσας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπὶ τῶν πολιτικῶν τῶν λαῶν κρίσεων.

Μεταβῶμεν ἤδη καὶ εἰς τὰς ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἰσοκράτους κρίσεις μας.

Τὸ νὰ ἐπαινέσωμεν τὴν τέχνην καὶ τὸ λαμπρὸν ὕφος τοῦ Ἰσοκράτους, μικροῦ λόγου ἄξιον ἔργον ἤθελεν εἶσθαι· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ τρόπος τοῦ ἐκφράζεσθαι εἶναι πάντοτε τὸ διαυγὲς τῶν αἰσθημάτων κάτοπτρον, τὰς αὐτὰς ἀληθείας θέλομεν ἀπαντήσει ἐν τῇ φιλολογικῇ ταύτῃ ἐπὶ τοῦ Ἰσο-

κράτους μελέτη ἃς καὶ ὅτε ἱστορικῶς ἐξετάζοντες αὐτὸν ἀπηντήσαμεν.

Ὅπως ἡ ἁβρότης, ἡ λεπτότης, ἡ κομψότης τοῦ λόγου, οὕτω καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἀντανακλώμεναι ἠθικαὶ καλλοναὶ ἐπισύρουσι τὴν συμπάθειαν καὶ πολλάκις τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν. Οἱ τοιαῦτα πλεονεκτήματα κεκτημένοι λόγοι εἰσὶ σπάνιοι· οὐχ ἧττον ὅμως δὲν προξενοῦσι τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνην ἣν ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ ζωηρότης τινῶν λόγων ἐπιφέρουσι, καταλαμβάνοντες ἐν ἀκαρεῖ καὶ ψυχὴν καὶ πνεῦμα. Ἡ ἁρμονία αὕτη τῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς συνειδήσεως παρεχε ἤδη ἐν ὠφέλιμον μάθημα ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπὶ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ῥήτορος μελέτης ἐξαγόμενον. Μετὰ τὴν μεγαλοφυΐαν ὅμως πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὴν ῥητορικὴν ἱκανότητα αὐτοῦ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τὴν ῥητορικὴν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν ἥτις καίτοι μὴ οὖσα ἀποκλειστικῶς κτῆμα τοῦ Ἰσοκράτους εἰς οὐδένα ἄλλον ῥήτορα ἀναδείκνυται τοσοῦτον ἐντελής. Τί ἐστὶ λοιπὸν ῥητορικὴ, ἤτοι ἡ τέχνη τοῦ ἐπισωρεύειν τετορνευμένας καὶ προμελετημένας φράσεις; Ἡ εὐγλωττία χρᾶται καὶ καταχρᾶται πολλαχοῦ καὶ πολλάκις τῆς τέχνης ταύτης· ἀλλ' ὁποία εἰσὶ τὰ προκύπτοντα καλὰ ἢ κακὰ ἀποτελέσματα; Ῥίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς τότε ἐποχῆς καὶ τῆς σημερινῆς καὶ θέλομεν ἴδει ὅτι καταφανὴς ὑπάρχει ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς Ἰσοκρατείου σχολῆς καὶ τοῦ πνεύματος τῆς νῦν ἐποχῆς ὅπερ φαίνεται ὑπερισχύον καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ οὐσία ἐξαφανίζει τὰς θεωρίας ἐν τοῖς λόγοις· ἡ προμελετημένη σύνθεσις ἀποβαίνει αὐτοσχέδιος, ἡ βραχύτης καὶ τὰ ἐν ὀλίγοις πολλὰ ἐπιζητοῦνται, ἡ συνομιλία διαδέχεται τὴν ἀπαγγελίαν, τὸ δὲ βιβλίον ὅπερ δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ γραπτὴ συνομιλία, διαδέχεται τὴν ἐφημερίδα. Ὑποτασσόμενοι ὅμως εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην ἥτις ἐνδέχεται καὶ καλὴ νὰ ἦναι καὶ ἀκαταμάχητος, δὲν θέλομεν ἄρά γε διατηρῆ ζωηρῶς ἐν τῇ μνήμῃ τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην φιλολογίαν; δὲν θέλομεν ἄρά γε ἀναγινώσκει ἀείποτε μετ' ἡδύτητος τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα ἔργα ἅπερ οἱ διδάσκαλοι τῆς ἐπιστήμης μετὰ πόθου ἐξειργάζοντο;

Ἰδοὺ δύο ἄξια λόγου ζητήματα τὸ τῆς πολιτικῆς ἠθικῆς καὶ τὸ τῆς ἐπικρίσεως· τὰ ζητήματα ταῦτα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Ἰσοκράτους μελέτῃ· τοσοῦτον δὲ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσι, καθ' ὅσον ἀναφέρονται εἰς ἄτομα ἐπίσημα ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ὁ Ἀθηναῖος οὗτος διδάσκαλος εἶναι μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, φίλος τοῦ Πλάτωνος, καὶ ἕνεκα τῆς μακροβιότητός του σύγχρονος τοῦ Δημοσθένους. Τοῦ τελευταίου τούτου ῥήτορος ἡ φωνὴ ἠκούσθη πολλάκις ταυτοχρόνως μὲ τὴν τοῦ Ἰσοκράτους, καίτοι ὅλως διάφορον φέρουσα χαρακτῆρα, εἰς τὰς κρισίμους περιπετείας τῆς πατρίδος.

Ὡς διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς ὁ Ἰσοκράτης ἄρχει ἁπάντων τῶν τῆς Μακεδονικῆς ἐποχῆς ῥητόρων οὓς αὐτὸς οὗτος ἐμόρφωσεν· δύο δὲ αἰῶνας καὶ ἐπέκεινα μετὰ τὸν θάνατόν του, ἡ σχολή του ἀνέδειξεν ἀκμαίους βλαστοὺς ἐν τῷ Κικέρωνι, οὗτινος ἡ δόξα ὡς καὶ ἡ τῶν ὀπαδῶν του εἰς τὸν Ἰσοκράτην μόνον ὀφείλεται. Ἐκ τούτων ὅλων δῆλον γίγνεται ὅτι ὁ Ἰσοκράτης χρήζει τῆς προσοχῆς ἡμῶν ὅσον καὶ ἂν ἔχωμεν αὐτὴν ἐστραμμένην εἰς ἄλλας μελέτας.

Α'.

Ἡ Ἑλλὰς, αἱ Ἀθῆναι, ἐξήσκων μετὰ ζήλου μεταξὺ ὅλων τῶν ἐπιστημῶν τὴν ῥητορικὴν, πλεῖστοι δὲ ἄνδρες *ῥήτορες* καλούμενοι ἐδίδασκον τὰ ἀπόκρυφα τῆς ἐπιστήμης ταύτης καὶ ἐξέθετον τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς. Πλὴν μεταξὺ πάντων τῶν διδασκάλων τούτων, ὁ Ἰσοκράτης ἦτο ὁ ἐντελέστερος ἡ δὲ φήμη ἔλεγεν αὐτὸν εἶναι πρῶτος τῶν ῥητόρων.

Τοὐλάχιστον, αὐτὸς ὁ ἴδιος οὐχὶ μόνον ἐσεμνύνετο ἐπὶ τῇ ἐντέχνῳ του εὐγλωττίᾳ, ἀλλ' ἀπῄτει προσέτι νὰ συγκαταριθμῆται μεταξὺ τῶν φιλοσόφων, φιλοσοφίαν ἀποκαλῶν ἣν ἐξήσκει ἐπιστήμην. Εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅτι ὁ Ἰσοκράτης ἦτο ὁ τῆς ἠθικῆς διδάσκαλος, ἀλλ' ἦτο ἄρα ἀληθῶς καὶ φιλόσοφος; Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ ὁρίσωμεν τί ἐστὶ φιλοσοφία καὶ νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν ὁ Ἰσοκράτης ὁ ἀναζητῶν ὡς ὁ Κικέρων τὴν τέχνην τοῦ λέγειν εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς πηγὴν, συνήνωνε τὴν φιλοσοφίαν μετὰ τῆς ῥητορικῆς. Ὅθεν, ἱστορικῶς θέλομεν πληροφορηθῆ ἐὰν ἡ ἀπαίτησις τοῦ Ἰσοκράτους ἦνε δικαία, οὐχὶ ὅμως ἐξετάζοντες τί ἐστὶ γενικῶς φιλοσοφία, ἀλλὰ τί ἐστὶ φιλόσοφος ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐν Ἀθήναις.

Εἶναι πασίδηλον ὅτι ὁ Σωκράτης εἶχε συστήσει ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἰσχυρὰν φατρίαν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αἵρεσιν τινὰ ἣν καθιέρωσεν ὁ θάνατος αὐτοῦ· ἡ φατρία αὕτη μίαν θρησκείαν καὶ ἓν πολίτευμα ἐπρέσβευεν, ἐν δὲ τῷ ἠθικῷ καὶ τῷ πολιτικῷ βίῳ. οἱ *Σωκρατικοὶ* ἦσαν πάντοτε γενικῶς ὁμόφρονες, αἱ προλήψεις αὐτῶν λογικώτεραι ἐκείνων τοῦ κοινοῦ λαοῦ, τὰ δὲ ἤθη αὐστηρότερα· καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν πόλιν αἱ ἰδέαι τῶν *Σωκρατικῶν* ἀντέκειντο ἀείποτε κατὰ τῶν τοῦ λαοῦ. Ὁ Ἰσοκράτης ἦτο φίλος τοῦ Πλάτωνος ὅπως ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Σωκράτης· ὅ,τι δὲ ὁ τελευταῖος οὗτος καὶ οἱ ὁμόφρονες του ἐδίδασκον εἰς τοὺς ἑαυτῶν μαθητὰς, ὁ Ἰσοκράτης τὸ ἐπανελάμβανεν δημοσίᾳ οἱ δὲ φιλόσοφοι ἠγνωμόνουν αὐτῷ. Ὁ Πλάτων ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ συγγράμματι, ὁ *Φαῖδρος* δίδει τῷ Ἰσοκράτει διὰ τοῦ στόματος τοῦ ἰδίου διδασκάλου αὐτοῦ Σωκράτους τὸ ἐπίθετον τοῦ *ῥήτορος τῆς φιλοσοφίας*, ἰδοὺ δὲ πῶς ἀντιτάττει *τὴν φιλοσοφικὴν ῥητορικὴν* κατὰ τῆς ἁπλῆς ῥητορικῆς καὶ πῶς καταφέρεται κατὰ τοῦ δεινοτέρου τῶν ἁπλῶν ῥητόρων τοῦ Λυσίου.

(ἀκολουθεῖ).

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΕΛΕΝΗΣ

Ὑπὸ τοῦ Γάλλου Κόμητος ΛΑΣ ΚΑΖ (LAS CASES).

(*Συνέχεια Ἴδε Φυλλ. Δ'.*)

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐν ἀμηχανίᾳ.

Τρίτη 11 — Αἱ δίοδοι ἅπασαι ἦσαν ἀποκεκλεισμέναι ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν πλοίων· ὁ Αὐτοκράτωρ διετέλει ἀμήχανος περὶ τοῦ πρακτέου, ἐγένετο λόγος περὶ οὐδετέρων πλοίων, περὶ ἁλιευτικῶν πλοιαρίων ὑπὸ τῶν δοκίμων τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ ἐπιβαινομένων, αἱ ἐκ τῆς ξηρᾶς προτάσεις ἐξηκολούθουν κ.τ.λ.

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐν Σεξτίᾳ.

Τετάρτη 12.—Ὁ Αὐτοκράτωρ ἀποβιβάζεται ἐν Σεξτίᾳ ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῶν ζητωκραυγῶν· εἶχεν ἐγκαταλείψει τὰς φρεγάτας αἵτινες ἀπεποιήθησαν ν' ἀποπλεύσωσιν εἴτε ἕνεκα τοῦ δειλοῦ χαρακτῆρος τοῦ γενικοῦ πλοιάρχου, εἴτε ἐπειδὴ οὗτος εἶχε ζητήσει νέας ὁδηγίας παρὰ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως. Πολλοὶ ἦσαν τῆς ἰδέας νὰ μεταχειρισθῆ κατ' αὐτοῦ ἡ βία καὶ ἴσως τὸ τόλμημα ἤθελεν ἐπιτύχει· ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ οἱ ἄνεμοι αὐτοὶ ἦσαν διαρκῶς ἐνάντιοι.

Προπαρασκευὴ τῶν ἁλιευτικῶν πλοιαρίων.

Πέμπτη 13. — Ὁ Πρίγγηψ Ἰωσὴφ ἦλθεν ἐντὸς τῆς ἡμέρας πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀδελφοῦ του ἐν Σεξτίᾳ. Περὶ τὰς ἕνδεκα τῆς ἑσπέρας ὁ Αὐτοκράτωρ ὀλίγου δεῖν ἐπεβιβάζετο ἐπὶ τῶν ἁλιευτικῶν πλοιαρίων, δύο δὲ ἐξ αὐτῶν φέροντα τὰ ἔπιπλα του καὶ τινας ἐκ τῶν τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἠτοιμάσθησαν πρὸς ἀπόπλουν. Ὁ Κ. Δὲ Πλανὰτ ἐκυβέρνα ἓν ἐκ τῶν πλοιαρίων.

Δευτέρα συνάντησις ἐπὶ τοῦ Βελλεροφῶντος — Ἐπιστολὴ τοῦ Αὐτοκράτορος πρὸς τὸν πρίγκηπα ἀντιβασιλέα τῆς Ἀγγλίας.

Παρασκευὴ 14. — Περὶ τὰς τέσσαρας τῆς πρωΐας ἐπιστρέφω μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Λαλλεμὰν (Lallemand) ἐπὶ τοῦ *Βελλεροφῶντος* ἵνα πληροφορηθῶ ἐὰν εἶχεν ἀφιχθῆ κἀμμία ἀπάντησις. Ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος μᾶς λέγει ὅτι ἡ ἀπάντησις περιμένεται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, προσθέτει δὲ ὅτι ἐὰν ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπεθύμει νὰ ἐπιβιβασθῆ δι' Ἀγγλίαν ἠδύνατο νὰ τὸν δεχθῆ ἄνευ ἀναβολῆς καὶ ἀποπλεύσῃ ἅμα τῆς ἐπιβιβάσεως του· προσέθεσεν δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι καθ' ἃ ἐφρόνει, πλεῖστοι δὲ παρόντες πλοίαρχοι ὑπεστήριζον τὴν ἰδέαν του, δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι ὁ Ναπολέων ἤθελεν τύχει ἐν Ἀγγλίᾳ πάσης ὑποδεξιώσεως καὶ ὑποδοχῆς, ὅτι ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ ὑπουργοὶ τοῦ τόπου ἐκείνου δὲν ἐξήσκουν τὴν αὐθαίρετον ἐκείνην ἐξουσίαν ἣν ἐξασκοῦν οἱ ὑπουργοὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καὶ ὅτι ὁ ἀγγλικὸς λαὸς ἦτο προικισμένος διὰ τῆς μεγαλητέρας γενναιοφροσύνης καὶ τῶν ἐλευθεροτέρων ἰδεῶν, κ.τ.λ. Ἀπήντησα ὅτι ἤθελον κοινοποιήσει τῷ Αὐτοκράτορι τὰς προτάσεις τοῦ πλοιάρχου ὡς καὶ ἅπασαν τὴν μεταξὺ ἡμῶν λαβοῦσαν χώραν συνομιλίαν· προσέθεσα δὲ ὅτι καθ' ὅσον ἐγνώριζα τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ναπολέοντος, ποτὲ οὗτος δὲν ἤθελεν ἐμπιστευθῆ ν' ἀπέλθῃ ἐν Ἀγγλίᾳ καί τοι ἐλπίζων νὰ εὕρῃ ἐκεῖσε τὰ μέσα ὅπως μεταβῇ εἰς τὰς Ἡνωμένας-Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Περιέγραψα τῷ πλοιάρχῳ τὴν πυριπνέουσαν μεσημβρινὴν Γαλλίαν τοῦ Λιγύρεως, (Loîre) τὰς ἐλπίδας τῶν λαῶν ἐστραμμένας πάντοτε πρὸς τὸν Ναπολέοντα καθ' ὅσον οὗτος ἦν παρὼν, τὰς προτάσεις αἵτινες τῷ ἐγένοντο πανταχόσε καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν, τὴν σταθερὰν αὐτοῦ ἀπόφασιν τοῦ νὰ μὴ καταστῇ οὐδέποτε αἴτιος ἐμφυλίου πολέμου, τὴν γενναιοφροσύνην μεθ' ἧς παρητήθη τοῦ θρόνου ἵνα καταστήσῃ εὐκολωτέραν τὴν εἰρήνην, τὴν ἀδιάσειστον αὐτοῦ βούλησιν τοῦ νὰ ἐπιταχύνῃ καὶ παγιώσῃ αὐτὴν διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως του.

Ὁ στρατηγὸς Λαλλεμὰν (Lallemand) ὅστις καταδικασμένος ὢν εἰς θάνατον ὑπὸ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, ἐνδιεφέρετο προσωπικῶς ἐν τῷ κατὰ πάσαν πιθανότητα ληφθησομένῳ μέτρῳ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ μεταβάσεως, ἠρώτησε τὸν πλοίαρχον Μαϊτλανδ (Maitland) τὸν ὁποῖον εἶχε γνωρίσει ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ ὁποίου, νομίζω, ὑπῆρξε αἰχμάλωτος, ἐὰν κάνεις ἐνοχοποιημένος ὢν ὡς αὐτὸς εἰς τὰς ἐμφυλίους ταραχὰς τῆς πατρίδος του καὶ ἐρχόμενος οὕτω οἰκειοθελῶς ἐν Ἀγγλίᾳ διέτρεχεν τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ παραδοθῇ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ πλοίαρχος διε-

βεβαίωσεν αὐτὸν περὶ τοῦ ἐναντίου, προβάλλων ὅτι πᾶσα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀμφιβολία ἦτο τρομερὰ ὕβρις κατὰ τοῦ μεγαθύμου Ἀγγλικοῦ ἔθνους. Πρὶν ἀποχωρισθῶμεν τοῦ πλοιάρχου ἀνεκεφαλαιώσαμεν τὰ προλεχθέντα· ἐπανέλαβον ὅτι πιθανὸν ὁ Αὐτοκράτωρ ἕνεκα τῶν περιστάσεων καὶ τῶν σταθερῶν προσθέσεων του νὰ δεχθῇ τὰς προτάσεις τοῦ Κ. πλοιάρχου Μαΐϋτλανδ καὶ νὰ ἔλθῃ ἐν τῷ πλοίῳ του ὅπως λάβῃ τὰ διὰ τὴν Ἀμερικὴν διαβατήρια. Ὁ πλοίαρχος Μαΐϋτλανδ μᾶς ἔδωσεν νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι δὲν ἤγγυᾶτο περὶ τῆς παραλαβῆς τῶν διαβατηρίων, καὶ οὕτως ἀπεχωρίσθημεν ἀλλήλων.

Ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπεθύμει νὰ ζῇ τοῦ λοιποῦ ἥσυχος· σταθερὰ δὲ αὐτοῦ ἀπόφασις ἦτο νὰ μένῃ ξένος εἰς τὰ πολιτικὰ συμβάντα. Περιεμένομεν ὅθεν ἄνευ τινὸς φόβου τὸν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περιορισμὸν ἡμῶν ἐν Ἀγγλίᾳ. Πλὴν οὐδὲν ἕτερον ἐφοβούμεθα, οὐδὲν ἕτερον ὑπεθέτομεν· ἴσως καὶ ὁ πλοίαρχος Μαΐϋτλανδ τῆς αὐτῆς ἦν ἰδέας. Πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ οὗτος καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ὑπῆρξαν λίαν εἰλικρινεῖς ἐν τῇ περιγραφῇ ἣν μᾶς ἔδωσαν περὶ τῶν αἰσθημάτων τῆς Ἀγγλίας.

Ἐπεσρέψαμεν παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι εἰς τὰς ἕνδεκα. Ἐν τούτοις ἡ καταιγὶς προσήγγιζεν, αἱ δὲ στιγμαὶ ἀπέβαινον πολύτιμοι. Ὁ Αὐτοκράτωρ μᾶς προσεκάλεσεν ἐν εἴδει τι συμβουλίου ἐν ᾧ τὰ σχέδια ἅπαντα ἐσυζητήθησαν. Καὶ τὸ μὲν Δανικὸν πλοῖον ἐφάνη ἀκατάλληλον, περὶ ἁλιευτικῶν πλοιαρίων οὐδεὶς ἐγένετο πλέον λόγος, ἡ Ἀγγλικὴ μοῖρα ἦτο ἀδιάῤῥηκτος, ὥστε δὲν ὑπελείπετο εἰμὴ νὰ ἀποβιβασθῶμεν καὶ νὰ ἀρχίσωμεν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἢ νὰ δεχθῶμεν τὰς ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Μαΐϋτλανδ γενομένας ἡμῖν προτάσεις. Τὸ τελευταῖον ἀπεφασίσθη τέλος πάντων. Ἐμβαίνοντες ἐπὶ τοῦ *Βελλεροφῶντος*, ἔλεγον, ἠθέλομεν εὑρίσκεσθαι ἤδη ἐπὶ τοῦ Βρεττανικοῦ ἐδάφους, ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης οἱ Ἄγγλοι ἤθελον εἶσθαι συνδεδεμένοι μεθ' ἡμῶν διὰ τῶν τῆς φιλοξενίας καθηκόντων ἅτινα καὶ οἱ βαρβαρότεροι λαοὶ τῆς ὑφηλίου διατηροῦσι ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστα. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἠθέλομεν εἶσθαι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν νόμων τοῦ τόπου, τὸ δὲ Ἀγγλικὸν ἔθνος δὲν ἤθελεν ποτὲ βεβαίως ἀμαυρώσει τὴν δόξαν του παραβιάζον καὶ καθήκοντα καὶ νόμους· λεχθέντων τούτων ὅλων, ὁ Ναπολέων ἔγραψε τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν εἰς τὸν πρίγκηπα Ἀντιβασιλέα.

Ὑψηλότατε!

« Ἐκτεθειμένος εἰς τὰς διχονοίας αἵτινες διαιροῦσι τὴν » πατρίδα μου καὶ εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν μεγαλειτέρων » Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, δίδω σήμερον τέρμα εἰς τὸ πο- » λιτικόν μου στάδιον. Ἔρχομαι ὅθεν, ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς, » ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀγγλίας ἵνα τεθῶ ὑπὸ τὴν προ- » στασίαν τῶν νόμων της ἣν ἐπικαλοῦμαι παρὰ τῆς Ὑ- « μετέρας Βασιλικῆς Ὑψηλότητος, ὡς τὴν ἰσχυροτέραν, » καὶ τὴν γενναιοτέραν ἁπάντων τῶν ἐχθρῶν μου. »

Ἀνεχώρησα περὶ τὰς τέσσαρας μετὰ τοῦ υἱοῦ μου καὶ τοῦ ςρατηγοῦ Γκουργκῶ (Gourgaud) ἵνα ἐπιςρέψω ἐπὶ τοῦ *Βελλεροφῶντος* ἔνθα ἔμελλον νὰ διαμείνω. Ἐγὼ μὲν εἶχον ἐντολὴν ν' ἀναγγείλω τὴν ἐπιβίβασιν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τὴν ἐπαύριον καὶ νὰ ἐγχειρίσω εἰς τὸν πλοίαρχον Μαΐϋτλανδ ἀντίγραφον τῆς πρὸς τὸν πρίγκηπα ἀντιβασιλέα ἐπιστολῆς τοῦ Αὐτοκράτορος, ὁ δὲ στρατηγὸς Γκουργκῶ νὰ κομίσῃ ἄνευ ἀναβολῆς τὴν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ Αὐτοκράτορος εἰς τὸν πρίγκηπα Ἀντιβασιλέα τῆς Ἀγγλίας καὶ νὰ ἐγχειρίσῃ αὐτὴν τῷ ἰδίῳ. Ὁ πλοίαρχος Μαΐϋτλανδ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ναπολέοντος ἣν ἐθαύμασε ὑπὲρ τὸ δέον καὶ τῆς ὁποίας ἀφῆκε νὰ λάβωσι κρυφίως ἀντίγραφον δύο ἄλλοι πλοίαρχοι μέχρις ὅτου νὰ γείνῃ αὕτη δημοσία. Μετὰ ταῦτα ἐφρόντισε περὶ τῆς ἀμέσου ἀποςολῆς τοῦ ςρατηγοῦ Γκουργκῶ ἐπὶ τοῦ κορβέττου *Σλάνυ* (Slany).

Ὀλίγαι στιγμαὶ εἶχον εἰσέτι παρέλθει ἀφ' ὅτου τὸ κορβέττον εἶχεν ἐγκαταλείψει τὸν *Βελλεροφῶντα*· εὑρισκόμην μετὰ τοῦ υἱοῦ μου ἐν τῷ θαλάμῳ τοῦ πλοιάρχου, ὅτε οὗτος ὅστις εἶχεν ἐξέλθει ἵνα δώσῃ τινὰς διαταγὰς, εἰσῆλθε δρομαῖος, ἠλλοιωμένον ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ τὴν φωνὴν, καὶ ἀνακράζων.

« —Κόμη Λὰς Κὰζ, ἠπατήθην! ἐνῷ κλείω συμφωνίας μεθ' ὑμῶν καὶ στερῶ τὸν στόλον μου ἑνὸς πλοίου μοὶ ἀναγγέλουν ὅτι ὁ Ναπολέων ἐδραπέτευσεν! τοῦτο κύριε, μὲ θέτει εἰς ῥικώδη θέσιν ἐνώπιον τῆς κυβερνήσεώς μου! »

Ἐῤῥίγησα εἰς τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐπεθύμησα ἐκ ψυχῆς νὰ ἦσαν ἀληθεῖς· ὁ Αὐτοκράτωρ οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν εἶχε λάβει, ἐγὼ δὲ ὑπῆρζα οὐχ ἧττον εἰλικρινής· ἂν ὅμως ἡ ἀπόδρασις τοῦ Αὐτοκράτορος ἦν ἀληθὴς, εὐχαρίστως πρόσέρεον ἐμαυτὸν θῦμα, καίτοι ἀθῶος ὢν τοῦ κινήματος τούτου. Ἠρώτησα μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀταραξίας τὸν πλοίαρχον Μαΐϋτλανδ κατὰ ποίαν ὥραν εἶχον εἰπεῖ ὅτι ἔφυγεν ὁ Ναπολέων· ὁ πλοίαρχος ὅμως ἐκ τῆς ταραχῆς του δὲν ἐνθυμήθη οὔτε κἂν νὰ ἐρωτήσῃ· ἔτρεξεν ὅθεν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ ἐπιστρέψας,— « Περὶ μεσημβρίαν, μοὶ εἶπεν. » — Ἐὰν οὕτως ἔχῃ ἀπάντησα, ἡ ἀναχώρησις τοῦ *Σλανὺ* ὅπερ πρὸ ὀλίγου ἀπέπλευσεν, δὲν θέλει σᾶς ἦναι ἐπιζήμια. Πλὴν καθησυχάσετε· ἀφῆκα τὸν Αὐτοκράτορα ἐν Σεξτίᾳ εἰς τὰς τέσσαρας μετὰ μεσημβρίαν.—Μὲ βεβαιοῖτε περὶ τούτου; μὲ ἠρώτησεν. Τῷ ἔδωσα τὸν λόγον μου, οὗτος δὲ στρεφόμενος πρός τινας ἀξιωματικοὺς οὓς εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, τοῖς εἶπεν ἀγγλιστὶ ὅτι ἡ εἴδησις θὰ ἦτο ψευδής, ὅτι ἐφαινόμην ἀτάραχος καὶ εἰλικρινὴς καὶ ὅτι πρὸς τούτοις εἶχον τῷ δώσει καὶ τὸν λόγον μου.

Ἡ ἀγγλικὴ μοῖρα εἶχε πολλὰς κατοπτεύσεις ἐπὶ τῶν ἀκτῶν μας, ἔκτοτε δὲ ἠδυνήθην νὰ γνωρίσω ὅτι ἦτο πληροφορημένη καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων διαβημάτων ἡμῶν (α).

Παρελθόντος τοῦ περὶ τῆς φυγῆς τοῦ Αὐτοκράτορος φόβου γίνονται αἱ προετοιμασίαι τῆς ἐπιβιβάσεως αὐτοῦ. Ὁ πλοίαρχος Μαΐϋτλανδ μὲ ἠρώτησε ἐὰν ἐπεθύμουν νὰ σείλῃ τὰς λέμβους του ἵνα παραλάβωσι τὸν Αὐτοκράτορα, τῷ ἀπήντησα ὅτι ὁ χωρισμὸς ἦν ὀδυνηρὸς διὰ τοὺς γάλλους ναύτας καὶ ὅτι ὠφείλομεν νὰ μὴ τοῖς στερήσωμεν τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ μείνωσι παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι αὐτῶν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς.

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπὶ τοῦ Βελλεροφῶντος.

Σάββατον 15. — Ἀπὸ πρωΐας ἐφάνη πραγματικῶς τὸ Γαλλικὸν βρίκιον *Ἱέραξ* (l'Epervier) προσπλέον πρὸς τὸν *Βελλεροφῶντα*· ὁ ἄνεμος καὶ ἡ παλίῤῥοια ἐνάντια ὄντα, ὁ πλοίαρχος Μαΐϋτλανδ ἔστειλεν εἰς προϋπάντησιν τὴν λέμβον του· βλέπων δὲ αὐτὴν ἐπιστρέφουσαν διηύθυνεν μετ' ἀνυπομονησίας τὸ τηλεσκόπιόν του ἵνα ἴδῃ ἐὰν ὁ Αὐτοκράτωρ ἦτο ἐν αὐτῇ· πολλάκις ἠρώτα καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον ἐὰν διέκρινα τὸν Αὐτοκράτορα, πλὴν δὲν ἠδυνάμην νὰ τῷ ἀπαντήσῳ. Τέλος πάντων αἱ ἀμφιβολίαι ἤρθησαν, ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν ὀξιωματικῶν του ἔρθασεν εἰς τὸν *Βελλεροφῶντα*. Ἐστάθην ἐπὶ τῆς ἀναβάθρας τοῦ πλοίου ἵνα παρουσιάσω τὸν πλοίαρχον Μαΐϋτλανδ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ὅστις εἶπεν αὐτῷ. « Ἔρχομαι ἐπὶ τοῦ πλοίου σας ἵνα τεθῶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἀγγλικῶν νόμων. » Ὁ πλοίαρχος Μαΐϋτλανδ τὸν ὡδήγησεν ἐν τῷ ἰδίῳ του θαλάμῳ ὃν ἔθεσεν ὑπὸ τὰς διαταγάς του, μετὰ ταῦτα δὲ παρουσίασεν ὅλους τοὺς ὀξιωματικούς του εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ὅστις ἦλθε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ ἐπεσκέφθη ἅπαν τὸ πλοῖον. Τῷ ἐδιηγήθην τὸν χθεσινὸν τρόμον τοῦ πλοιάρχου Μαΐϋτλανδ ἐπὶ τῆς ὑποτιθεμένης δραπετεύσεως του· πλὴν ὁ Αὐτοκράτωρ δὲν ἐπίστευσε τοῦτο ἐκ μέρους τοῦ πλοιάρχου καὶ μοὶ ἀπήντησεν μετ' ἀξιοπρεπείας καὶ ζωηρότητος: — Τί λοιπὸν ἐφοβεῖτο; δὲν εἶσθε ὑμεῖς μετ' αὐτοῦ;

Περὶ τὰς τρεῖς εἴδομεν προσπλέοντα τὸν *Ὑπερήφανον* (Superbe) ἑβδομήκοντα τέσσαρα τηλεβόλα φέροντα καὶ διοικούμενον ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Χόθαμ, (Hotham) γενικοῦ διοικητοῦ τῆς μοίρας. Ὁ ναύαρχος οὗτος ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Ναπολέοντα ἔμεινεν εἰς τὸ γεῦμα, ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Ναπολέοντος αὐτὸν περὶ τοῦ πλοίου τους, ἀπήντησεν ὅτι λίαν εὐτυχὴς ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν ὁ Αὐτοκράτωρ κατεδέχετο νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ τὴν ἐπαύριον. Ὁ Αὐτοκράτωρ ὑπεσχέθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ πρόγευμα μεθ' ὅλων ἡμῶν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπὶ τοῦ Ὑπερηφάνου. —Ἀπόπλους δι' Ἀγγλίαν.—ὁ Αὐτοκράτωρ προγυμνάζει τοὺς Ἄγγλους στρατιῶτας.

Κυριακὴ 16. — Ὁ Αὐτοκράτωρ ἀπέρχεται ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ ναυάρχου Χόθαμ· τὸν συνοδεύω· ἅπασαι αἱ τιμαὶ ἐκτὸς τοῦ τηλεβόλου, τῷ ἐπιδαψιλεύονται. Περιεργαζόμεθα καὶ τὰ ἐλαχίστα μέρη τοῦ πλοίου ὅπερ ἀληθῶς διετέλει ἐν θαυμασίᾳ καθαριότητι καὶ εὐταξίᾳ. Ὁ ναύαρχος Χόθαμ ἐπιδείκνυσιν ὅλην ἐκείνην τὴν χάριν ὅλας ἐκείνας τας φιλοφροσύνας αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὸν διακεκριμμένης ἀνατροφῆς ἄνδρα. Πρὸς τὴν μίαν ἐπιστρέφομεν ἐπὶ τοῦ *Βελλεροφῶντος* καὶ ἀποπλέομεν δι' Ἀγγλίαν, δώδεκα ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκ Παρισίων ἀναχώρησιν μας. Ἦτο σχεδὸν γαλήνη.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Αὐτοκράτωρ ἐξερχόμενος ἵνα ἀπέλθῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ ναυάρχου Χόθαμ ἐστάθη αἴφνης ἐνώπιον τῶν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος παρατεταγμένων πρὸς τιμήν του στρατιωτῶν, καὶ διέταξεν πολλὰς στρατιωτικὰς κινήσεις· ἐπειδὴ δὲ ἡ διαςαύρωσις τῆς λόγχης δὲν ἐξετελεῖτο ὅλως διόλου κατὰ τὸν γαλλικὸν τρόπον, προέβη ὁ ἴδιος μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν ἀπομακρύνων διὰ τῶν χειρῶν του τὰς διεσταυρωμένας λόγχας καὶ δράττων τὸ πυροβόλον ἑνὸς ἐκ τῶν τῆς τελευταίας γραμμῆς, ἐξετελέσατο τὸ γύμνασμα κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν.

(ἀκολουθεῖ)

(α) Ἐπὶ τοῦ Νορθουμβερλάνδ, (Northumberland) κατὰ τὸν δι' Ἀγίαν Ἑλένην διάπλουν ὁ ναύαρχος Κόκμπουρν (Gockburn) εἶχε θέσει ὑπὸ τὴν διάθεσίν μας τὴν βιβλιοθήκην του· μιᾷ τῶν ἡμερῶν φυλλολογῶν τις ἐξ ἡμῶν τὴν Ἀγγλικὴν Ἐγκυκλοπαιδείαν εὗρε ἐπιστολὴν τινὰ γεγραμμένην ἐκ Ῥοχέλλης πρὸς τὸν Ἄγγλον μοίραρχον, καὶ περιέχουσαν λέξιν πρὸς λέξιν, ἅπαντα τὰ τὸ Δανικὸν πλοῖον ἀφορῶντα, τὴν ὁρισθεῖσαν στιγμὴν τοῦ ἀπόπλου του, τὸν σκοπόν του, κτλ. Διεβιβάσαμεν ἀλλήλοις τὴν ἐπιςολὴν ταύτην καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἐναπεθέσαμεν ἐπιτηδείως ἐν τῇ βίβλῳ. Δὲν μᾶς ἐφάνη πολὺ παράδοξον διότι ἐγνωρίζαμεν ὁπόσαι μυστικαὶ συνεννοήσεις ὑπῆρχον, ἀλλ' ἀνέγνωμεν μετὰ περιεργείας τὰς ἐγγράφους ἐκείνας λεπτομερεῖς πληροφορίας. Πῶς ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ Νορθουμβέρλανδ; Φαίνεται ὅτι ὁ πλοίαρχος Μαΐυτλανδ μεταβιβάζων ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ πλοίου τούτου εἶχε παραδώσει καὶ τὰ ἀφορῶντα ἡμᾶς ἔγγραφα φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἰδία αὕτη ἐπιστολὴ ἐπροξένησε τοσοῦτον τρόμον εἰς τὸν πλοίαρχον Μαΐυτλανδ περὶ τῆς φυγῆς τοῦ Αὐτοκράτορος. (Σημ. τοῦ Συγγρ.)

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ

ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΩΝ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΩΝ ΝΗΣΩΝ.

(*Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.*)

—═—

Βέβαιον φαίνεται, ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῶν Βρεττανικῶν νήσων οὐδένα καθίδρυον ναὸν εἰς τὴν Θεότητα. Καὶ εἰς αὐτὰ δὲ τοῦ Ὀσσιάνου τὰ ποιήματα, τοῦ ἀρχαιοτέρου τῶν Βρεττανῶν ποιητῶν, εὑρίσκομεν ὅτι ὁ Ἔξοχος τῶν Βάρδων (α) δεικνύει περιφρόνησίν τινα κατά τε τῶν ναῶν καὶ τῆς λατρείας τοῦ Ὀδίνου, θεοῦ τῶν Σκανδιναυῶν (β). Ὁ Ὀσσιανὸς παρίστησι τοὺς λαοὺς τούτους ἐπικαλουμένους τὸν Θεὸν πέριξ ἀγάλματος καλουμένου « πέτρα τῆς δυνάμεως », καὶ μέμφεται τὴν λατρείαν ταύτην ὡς ἀσεβῆ. Οἱ Δρυΐδαι, οἱ Βάρδοι καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν κατηχούμενοι λαοί, ἐθεώρουν ὁλόκληρον τὴν φύσιν, ὡς τὸν ναὸν τῆς Θεότητος. Δὲν δύναταί τις ὅμως ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι οὗτοι εἶχον γνώσεις περὶ τῆς ὑπάρξεως ὑπερτάτου ὄντος, καθότι ἐπίστευον εἴς τε τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ εἰς τὰς ποινὰς καὶ ἀμοιβὰς μελλούσης ζωῆς. Κατὰ τὴν δόξαν αὐτῶν, τὰ νέφη ἦσαν ἡ κατοικία τῶν ψυχῶν μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀποχώρησιν· αἱ ψυχαὶ τῶν ἐνδόξων καὶ ἐναρέτων μετέβαινον εἰς τὰ *ἐναέρια μέγαρα τῶν Πατέρων των*, ἔνθα μετ' εὐφημιῶν τὰς ὑπεδέχοντο, ἐνῷ αἱ τῶν κακῶν, τῶν ἀνάνδρων καὶ βαρβάρων ἀπεκλείοντο τῆς κατοικίας τῶν ἡρώων, καταδεδικασμέναι νὰ πλανῶνται εἰς τὸν ἀέρα. Διάφοροι θέσεις ἦσαν ὡρισμέναι διὰ τοὺς κατοίκους τῶν ὑπερνεφῶν τούτων μεγάρων, ἐξ ὧν ἡ πρώτη κατείχετο ὑπὸ τῶν ἀναδειξάντων ἀξιότητα καὶ ἀνδρίαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν τῷ κόσμῳ παροικίας των· ἡ δὲ ἰδέα αὕτη ἐπηύξανε τὸν ζῆλον τῶν πολεμιστῶν. Ἡ ψυχὴ διατηροῦσα τὰς αὐτὰς ὀρέξεις, οἵας καὶ ἐνταῦθα, ἀπήλαυεν ἐκεῖ τὴν τελείαν αὐτῶν ἐφαρμογήν. Ἐπιστεύετο ὅτι αἱ ψυχαὶ ἦρχον ἐπὶ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν θυελλῶν, ἀλλ' ἡ δύναμις αὕτη δὲν ἐφηπλοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, διότι οὐδείς ποτε ἥρως ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς κατοικίας τῶν πατέρων του ἂν οἱ Βάρδοι δὲν ἔψαλλον ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἐπικήδειον ὕμνον, τὴν μόνην πρὸς ἐνταφιασμὸν ἀπαραίτητον τελετήν. Μετὰ τὸν θάνατόν τινος ἐξέτεινον τὸ σῶμα ἐπὶ στρώματος ἐξ ἀργίλλου, καὶ κατεβίβαζον αὐτὸ ἐντὸς τάφου ἓξ ἢ ὀκτὼ ποδῶν βάθους, θέτοντες παρ' αὐτῷ ἐὰν ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν πολεμιστῶν, ξίφος μετὰ δώδεκα βελῶν. Ἀκολούθως ἐκάλυπτον αὐτὸ δι' ἄλλου ὁμοίου στρώματος, ἐφ' οὗ ἐτίθετο κέρας ἐλάφου ἢ ἄλλου ζώου, ἢ καὶ ἐθυσιάζετο ἐνίοτε ἐπ' αὐτοῦ ὁ πιστότερος τῶν κυνῶν τοῦ τεθνηκότος. Τὸ ὅλον ἐκαλύπτετο διὰ γῆς ἐκλεκτῆς, δηλουμένης τῆς ἐκτάσεως τοῦ τάφου διὰ τεσσάρων λίθων ἐκτεινομένων κατὰ μῆκος τῶν τεσσάρων αὐτοῦ πλευρῶν.

Εἷς μόνος Βάρδος ἠδύνατο ψάλλων τὸν ἐπιτάφιον ὕμνον ν' ἀνοίξῃ τὰς θύρας τοῦ ἐναερίου παλατίου, καὶ ἡ ἀμέλεια τῆς τελετῆς ταύτης ἐγκατέλειπε τὰς ψυχὰς ἐν τῇ ὁμιχλώδει λίμνῃ καὶ ἄλλων, τῶν ὁποίων αἱ ἀναθυμιάσεις κατέτρυχον τὰς δυστυχεῖς λησμονηθείσας ψυχὰς διὰ παντοίων νόσων. Ἐντεῦθεν καθορᾶται ὁποίας προσπαθείας κατέβαλλον οἱ Βάρδοι, ὅπως ἐμφυτεύσωσιν ἰδέας καθιστώσας τὴν μεσολάβησιν αὐτῶν λίαν παραμυθητικὴν καὶ ἀπαραίτητον.

Οὐδόλως πιστεύοντες ὅτι ὁ θάνατος ἰσχύει νὰ διαῤῥήξῃ τοὺς σωματικοὺς καὶ ἠθικοὺς δεσμούς, ἐφρόνουν ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐνδιεφέροντο εἰς πάντα τὰ εὐτυχῆ ἢ δυστυχῆ συμβάντα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ μενόντων αὐτῶν φίλων. Οὐδὲν ποτὲ ἔθνος ἀπένειμε πλείονα πίστιν εἰς τὰ φαντάσματα ἢ οἱ ἀρχαῖοι Βρεττανοί. Ἰδίως δὲ οἱ ὀρεινοὶ πολλάκις νύκτας ὅλας διῆγον μεταξὺ ἐρεικῶν, πεποιθότες ὅτι οἱ νεκροὶ διαλέγονται μετ' αὐτῶν διὰ τοῦ συριγμοῦ τῶν ἀνέμων καὶ τῆς βροντῆς τῶν κεραυνῶν. Ὅτε δὲ ὁ ὕπνος κατεκυρίευεν αὐτοὺς ἐν μέσῳ τῶν ὀνειροπολήσεών των, ἐθεώρουν τοὺς ἐρχομένους ὀνείρους ὡς ἀσφαλεῖς περὶ τοῦ μέλλοντος οἰωνούς. Τ' ἀγαθὰ καὶ κακὰ πνεύματα δὲν ἐνεφανίζοντο ὁμοιοτρόπως εἰς τοὺς φίλους αὐτῶν, διότι τὰ μὲν ἐφαίνοντο ἐν ἡμέρᾳ καὶ εἰς τερπνὰς καὶ μονήρεις κοιλάδας, τὰ δὲ ἐν νυκτὶ ἐν μέσῳ ἀνέμων καὶ καταιγίδων. Ὁ θάνατος δὲν ἐξηφάνιζε τὰ θέλγητρα τῶν ὡραίων γυναικῶν, τῶν ὁποίων αἱ σκιαὶ διετήρουν ἀπαραλλάκτους τοὺς χαρακτῆρας τοῦ κάλλους των, αἱ διάφοροι κινήσεις αὐτῶν ἦσαν πλήρεις χάριτος, καὶ ὁ ἤρεμος ἦχος, ὃν ἐξέπεμπον διατρέχουσαι τὰ αἰθέρια διαστήματα, ἐξέφραζέ τι ἡδονικὸν καὶ θελκτήριον. Προκειμένης δὲ μεγάλης τινὸς ἐπιχειρήσεως, ἐπίστευον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν πατέρων αὐτῶν, κατερχόμεναι ἐκ τῶν νεφελῶν, προύλεγον δι' οἰωνῶν ἢ καὶ ἐμφανιζόμεναι, τὴν κακὴν ἢ εὐτυχῆ αὐτῆς ἔκβασιν.

(α) Βάρδοι, τάγμα ἱερέων κατώτερον τοῦ τῶν Δρυΐδων, περὶ ὧν λεχθήσεται κατωτέρω. Σημ. τοῦ Μεταφρ.

(β) Ὁ Ὀδῖνος ἀναλογεῖ μετὰ τοῦ Διὸς μέν, ὡς καλούμενος ὑπὸ τῶν Σκανδιναυῶν, Καθολικὸς πατὴρ, καὶ δεσπόζων πάντων τῶν Θεῶν· μετὰ τοῦ Ἄρεως δὲ, ὡς πατὴρ τῶν μαχῶν καὶ υἱοθετῶν τοὺς θνήσκοντας ὑπὲρ πατρίδος. Τὰ ἀπονεμόμενα αὐτῷ ἐπίθετα ἦσαν 126 τὸν ἀριθμόν, ἐξ ὧν τὰ ἀξιολογώτερά εἰσι· Πατὴρ τῶν αἰώνων, Ὕψιστος, Ἀετὸς, Πυρπολητὴς, Δημεγέρτης, Πατὴρ τῶν σκωλήκων, Βρέγων βέλη, κτλ. Τὴν ἄπειρον αὐτοῦ σοφίαν ὁ πατὴρ τῶν Θεῶν ἐπορίζετο ἐκ δύο κοράκων, ὧν ὁ μὲν ἐκαλεῖτο Πνεῦμα, ὁ δ' ἕτερος Μνήμη. Οὗτοι τὴν ἡμέραν ὅλην διατρέχοντες τὴν περιφέρειαν τῆς Γῆς, ἐπανήρχοντο τὸ ἑσπέρας, καὶ καθήμενοι ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Ὀδίνου, τῷ ἀνήγγελλον πᾶν ὅτι νέον εἶδον ἢ ἤκουσαν· διὸ ἐκαλεῖτο καὶ Πατὴρ τῶν κοράκων. Σημ. τοῦ Μεταφρ.

Ἕκαστος ἐπίστευεν εἰς πολιοῦχόν τινα σκιὰν παρακολουθοῦσαν αὐτὸν πανταχοῦ, καὶ φαινομένην κατὰ τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς του στιγμὰς, πέριξ τοῦ τόπου εἰς ὃν ὤφειλε νὰ ἐκπνεύσῃ, καὶ ὃν ἐπλήρου τὸ φάντασμα ἐξ οἰμωγῶν θρηνῳδῶν. Ἐν περιπτώσει δὲ θανάτου ἐξόχου τινὸς προσώπου, αἱ ψυχαὶ τῶν τεθνηκότων Βάρδων ἔψαλλον ἐπὶ τρεῖς νύκτας περὶ τὴν σκιὰν αὐτοῦ. Ἐὰν ὁ θανὼν ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν τῶν πολεμιστῶν, τὰ ὅπλα αὐτοῦ ἐφαίνοντο βεβαμμένα ἐν αἵματι, καὶ τὸ πνεῦμά του ἐπεσκέπτετο τὴν γενεθλίαν γῆν, ἔνθα βλέποντες αὐτὸ οἱ πιστοὶ κύνες κλαυθμηρῶς ὠλόλυζον.

Τὰ πλεῖστα τῶν φυσικῶν φαινομένων ἀπέδιδον εἰς τὰς ἐπενεργείας τῶν πνευμάτων. Προσέβαλε τὰς ἀκοάς των ἡ ἠχώ; Τὸ πνεῦμα τοῦ ὄρους ἀνταπεκρίνετο. Ὁ πρὸ τῶν θυελλῶν ὑπόκωφος ἦχος, ἦν ὁ μυκηθμὸς τοῦ πνεύματος τῶν λόφων. Ἐὰν αἱ κινύραι τῶν Βάρδων ἀντήχουν εἰς τὸν ἀέρα, αἱ σκιαὶ διὰ τῆς λεπτῆς των ἀφῆς προὔλεγον τὸν θάνατον ἐξόχου προσώπου· οὐδέποτε δέ ἡγεμών τις ἢ βασιλεὺς ἐγκατέλειπε τὴν ζωὴν πρὶν ἢ αἱ κινύραι τῶν Βάρδων τῆς οἰκογενείας, ἀποδώσωσι τὸν προφητικὸν τοῦτον ἦχον.

Εὐκόλως τις δύναται νὰ συμπεράνῃ πόσον παραμυθητικὸν ἐφαίνετο τοῖς Βρεττανοῖς τὸ πληροῦν ὅλην τὴν φύσιν ἀπὸ σκιὰς προγόνων καὶ φίλων, ὑφ' ὧν ἀπαύστως ἐφρόνουν ὅτι περιεστοιχοῦντο, καὶ πόσον αἱ ἰδέαι αὗται, μὲ ὅλην τὴν μελαγχολίαν ἣν ἐνέπνεον, ἐπλήρουν καὶ προσείλκυον τὴν φαντασίαν των θέλγουσαι αὐτούς. Εἰς τὰς ἰδέας δὲ ταύτας ἀποδοτέον καὶ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ λατρευομένων τότε θεῶν. Ἡ δὲ γνῶσις τοῦ Ἥσου, Δίου, Πλούτωνος, Σαμόθου, Τευτάτου καὶ ἄλλων θεῶν, προῆλθε πιθανῶς ἐξ ἐπιμιξίας αὐτῶν μετὰ ξένων ἐθνῶν, ἐξ ὧν οἱ μὲν Πίκτονες καὶ Σάξονες μετέδωκαν αὐτοῖς τὴν γνῶσιν τῆς Ἀνδάνης θεᾶς τῆς Νίκης, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τινῶν ἐκ τῶν θεῶν οὓς ἐλάτρευον. Τὸ δὲ φρικῶδες ἔθιμον τοῦ προσφέρειν θύματα ἀνθρώπινα πρῶτοι οἱ Γαλάται μετέφερον ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς μαρτυροῦσιν ὅ,τε Τάκιτος καὶ Δίων ὁ Κάσσιος. Ἐπεκτείνων τις παραιτέρω τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ ἀπαντᾷ καί τινα ἴχνη φοινικικοῦ θρησκεύματος· διότι πάντα συντείνουσιν εἰς τὸ νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι οἱ πρῶτοι οὗτοι τοῦ κόσμου ποντοπόροι, μετέβαινον εἰς Βρεττανίαν, ὅπως μετὰ τῶν κατοίκων ἀνταλλάξωσι τὰ ἐμπορεύματα αὐτῶν διὰ κασσιτέρου. Ἀλλ' ἡμεῖς χωρὶς ποσῶς νὰ εἰσέλθωμεν εἰς λεπτομερείας περὶ τῶν ἑτερογενῶν τούτων λατρειῶν, θέλομεν ἐκθέσει ὅ,τι βεβαιότερον ἠδυνήθη νὰ μᾶς διασώσῃ ἡ Ἱστορία περὶ τῶν τόσῳ περιφήμων καταστάντων Δρυϊδῶν, τοῦ μόνου γενικῶς παραδεδεγμένου θρησκεύματος, ὡς δεικνύουσι πάντα τὰ ἔθιμα καὶ αἱ παραδόσεις τῶν Βρεττανῶν.

Ι. Δ. Τ.

(ἕπεται τὸ τέλος.)

Ο ΠΛΟΥΤΩΝ.

Ἀλληγορικὴ Μυθιστορία

ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΑΝΔΗΣ

(*ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ*)

—═—

Κατὰ τὸ σύνηθες συνήχθημεν ὑπὸ τὴν δενδροσκιάδα. Ἡ ἑσπέρα ἦτο θυελλώδης, ὁ ἀὴρ βαρὺς καὶ ἡ ἀτμοσφαίρα κεκαλυμμένη ὑπὸ μαύρων νεφῶν διασχιζομένων ὑπὸ συνεχῶν ἀστραπῶν. Ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ κατήφεια τῆς ἀτμοσφαίρας εἶχε κυριεύσει τὰς καρδίας μας, ἀνεπαισθήτως δὲ διατιθέμεθα εἰς δάκρυα. Ἡ Βέσπα ἰδίως ἐφαίνετο κατεχομένη ὑπὸ θλιβερῶν σκέψεων. Ματαίως ὁ Ἀββᾶς ὅστις ἐτρόμαζε διὰ τὰς διαθέσεις τῆς ὁμηγύρεως ἐπάσχισε πολλάκις διὰ παντὸς μέσου νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν συνεχῶς τοσοῦτον ζωηρὰν φίλην μας. Οὐδ' ἐρωτήσεις οὐδ' ἀστεϊσμοὶ ἠδυνήθησαν νὰ τὴν ἀποσύρουν ἀπὸ τοὺς ῥεμβασμούς της. Μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τὸν οὐρανὸν, περιφέρουσα τυχαίως τοὺς δακτύλους της ἐπὶ τῶν τρεμουσῶν χορδῶν τῆς κιθάρας, ἐφαίνετο ἀπωλέσασα πᾶσαν ἰδέαν τῶν περιστοιχούντων αὐτὴν καὶ μὴ φροντίζουσα εἰμὴ διὰ τοὺς κλαυθμηροὺς ἦχους οὓς ἀνέδιδε τὸ μουσικόν της ὄργανον καὶ τοῦ φαντασιώδους δρόμου ὃν τὰ νέφη ἐλάμβανον. Ὁ καλὸς Πανόριος ἀποθαῤῥυνθεὶς ὑπὸ τῶν ματαίων ἀποπείρων του ἀπεφάσισε νὰ ἀποτανθῇ πρός με.

— Ἔλθε, ἀγαπητὲ Γεώργιε, ἐξάσκησον καὶ σὺ τὴν δύναμιν τῆς φιλίας σου ἐπὶ τῆς ὡραίας ἰδιοτρόπου. Ὑπάρχει μεταξύ σας εἶδος τι συμπαθείας ἰσχυρότερον παντὸς λόγου μου, καὶ ὁ ἦχος τῆς φωνῆς σου ἀρκεῖ νὰ τὴν ἀποσύρῃ ἀπὸ τοὺς βαθυτέρους διαλογισμούς της.

—Ἡ μαγνητικὴ αὕτη συμπάθεια περὶ ἧς μοὶ λέγεις, ἀπήντησα, ἀγαπητὲ ἀββᾶ, προέρχεται ἀπὸ τὴν ταυτότητα τῶν ἰδεῶν μας, ὑποφέρομεν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐσκέφθημεν περὶ τῶν ἰδίων πραγμάτων διὰ νὰ γνωρίσωμεν ὁποίαν τάξιν ἰδεῶν μᾶς ἐπενθυμίζουν τὰ ἐξωτερικὰ περιστατικά. Στοιχηματίζω ὅτι μαντεύω ἂν ὄχι τὸ ἀντικείμενον, τοὐλάχιστον τὴν φύσιν τῶν διαλογισμῶν της.

Καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν Βέσπαν.

— Ἀγαπητὴ, τῇ εἶπον χαμηλῇ τῇ φωνῇ, δι' ὁποίαν τῶν ἀδελφῶν μας σκέπτεσαι;

— Διὰ τὴν πλέον ὡραίαν, μοὶ ἀπήντησε, διὰ τὴν πλέον ὑπερήφανον καὶ διὰ τὴν πλέον δυστυχῆ.

— Πότε ἀπέθανεν; ἐπανέλαβον ἐνδιαφερόμενος ἤδη εἰς τὴν ζῶσαν ἀνάμνησιν τῆς εὐγενοῦς μου φίλης, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ συμμερισθῶ διὰ τῆς θλίψεώς μου πεπρωμένον ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ μοὶ εἶναι ξένον.

— Ἀπέθανεν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος χειμῶνος,

τὴν νύκτα τοῦ χοροῦ ὅστις ἐδίδετο εἰς τὸ μέγαρον Σερβίλης. Ἀνθῆξεν εἰς πολλὰς θλίψεις, ἐξῆλθε νικήτρια ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους, διῆλθε χωρὶς νὰ ὑποχωρήσῃ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ ἀπέθανεν διὰ μιᾶς χωρὶς νὰ ἀφήσῃ ἴχνος, ὡς νὰ ἡρπάγῃ ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ· ὅλος ὁ κόσμος ἐνταῦθα τὴν ἐγνώρισε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀλλ' οὐδεὶς ὡς ἐγώ, διότι οὐδεὶς τὴν ἠγάπησε τόσον· δὲν ἐγνωρίζετο δὲ παρὰ μόνον ὅσον τὴν ἠγάπα τις. Οὐδεὶς δίδει πίστιν εἰς τὸν θάνατόν της, καίτοι δὲν ἀνεφάνη ἀπὸ τὴν νύκτα ἣν σοὶ προεῖπον. Λέγουσιν ὅτι συνέβη πολλάκις νὰ χαθῇ διὰ πολὺν καιρὸν, καὶ νὰ ἐπανέλθῃ κατόπιν, ἐγὼ ὅμως εἶμαι πεπεισμένη ὅτι δὲν θὰ ἐπανέλθῃ, καὶ ὅτι ἡ παρουσία της ἔπαυσεν ἐπὶ τῆς γῆς· ἤθελον νὰ ἀμφιβάλλω ἀλλὰ δὲν δύναμαι. Ἐρρόντισε νὰ μὲ κοινοποιήσῃ τὴν τρομερὰν ἀλήθειαν, ἐκείνην μάλιστα ἥτις ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ θανάτου της. Καὶ ὁποία δυστυχία εἶναι αὕτη, θεέ μου! Ἡ μεγαλλιτέρα δυστυχία τῶν δυστυχῶν ἐκείνων χρόνων. Ἥτο τοσοῦτον ὡραία ἡ ζωή της! τοσοῦτον ὡραία καὶ πλήρης ποικιλίας, τοσοῦτον μυστηριώδης, τοσοῦτον λαμπρὰ, τοσοῦτον μελαγχολικὴ, τοσοῦτον μεγαλοπρεπὴς, τοσοῦτον ἐνθουσιώδης, τοσοῦτον αὐστηρὰ, τοσοῦτον ἡδονικὴ, τοσοῦτον τελεία κατὰ τὴν καθομοίωσίν της μὲ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα! Ὄχι· οὐδεμία ζωὴ, οὐδεὶς θάνατος ὑπῆρξεν ὅμοιος ἐκείνης. Εὗρε τὸ μέσον κατὰ τὸν πεζὸν ἐκεῖνον αἰῶνα νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν ὕπαρξίν της ὅλας τὰς μικροπρεπεῖς πραγματικότητας καί νὰ μὴ ἀφήσῃ εἰμὴ τὴν ποίησιν.

Πιστὴ εἰς τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τῆς ἐθνικῆς ἀριστοκρατίας, δὲν ἀνεφαίνετο εἰμὴ μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ἡμέρας, προσωπιδοφοροῦσα ἀλλὰ πώποτε συνωδευμένη. Οὐδεὶς πολίτης ὑπάρχει ὅστις νὰ μὴ τὴν ἀπήντησε περιπλανωμένην εἰς τὰς πλατείας ἢ τὰς ἀγυιάς, οὐδεὶς ὅστις νὰ μὴ παρετήρησε τὴν γόνδολά της δεδεμένην εἰς διώρυγά τινα. Ἡ γόνδολά της καί τοι ὑφ' οὐδενὸς φυλαττομένη ποτὲ δὲν ἤκουσέ τις νὰ γείνῃ ἐπ' αὐτῆς ἀπόπειρα κλοπῆς. Καίτοι χρωματισμένη καὶ καταρτισμένη ὡς αἱ λοιπαὶ, ὁ κόσμος ὅμως τὴν διέκρινε καὶ τὰ μειράκια αὐτὰ ὁπότε τὴν ἔβλεπον ἔλεγον: « Ἰδοὺ ἡ γόνδολα τῆς προσωπιδοφόρου ». Ὅσον δὲ διὰ τὸν τρόπον τοῦ πλοός της καὶ τοῦ μέρους ὅπου ἔφερε τὸ ἑσπέρας καὶ ἐπανέφερε τὴν πρωΐαν τὴν δέσποινάν της οὐδεὶς ἠδύνατο οὐδὲ νὰ τὸ φαντασθῇ. Οἱ ὀχθοφύλακες τελῶναι πολλάκις παρετήρησαν τὴν νύκτα μέλανα σκιὰν διατρέχουσαν ἐπὶ τῶν ῥιχῶν καὶ ἐκλαμβάνοντές την διὰ πλοιάριον λαθρεμπόρων τὴν ἐδίωξαν μέχρι τοῦ πελάγους, ἀλλὰ τὴν πρωΐαν ποτὲ δὲν ἀνεκάλυψαν τί ἐπὶ τῶν κυμάτων ὁμοιάζον τὸ ἀντικείμενον τῆς καταδιώξεώς των, καὶ τέλος ἐσυνείθισαν νὰ μὴ ἀνησυχοῦν, ἀρκούμενοι νὰ λέγωσιν: »Ἰδοὺ ἡ γόνδολα τῆς προσωπιδοφόρου». Τὴν νύκτα περιέτρεχε τὰς δυσχεροτέρας πλατείας καὶ τὰς πλέον δυσβάτους ἀγυιὰς, ἐπὶ τῶν γεφυρῶν καὶ ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν μεγάρων, τὰ μέρη τὰ μᾶλλον συχναζόμενα ἢ τὰ πλέον μεμονωμένα· ἐπεριπάτει μὲ βῆμα ὅτε μὲν βραδὺ ὁτὲ δὲ ταχὺ χωρὶς νὰ φαίνηται ἀνησυχοῦσα περὶ τοῦ πλήθους ἢ τῆς μοναξίας· ἐφαίνετο θεωροῦσα μετ' ἐκστάσεως καὶ περιεργείας τὰς οἰκίας, τὰ κτίρια, τὰς διώρυγας καὶ ἀκόμη τὸν οὐρανὸν τῆς πόλεως καὶ ἀνέπνεεν μὲ ἡδονὴν τὸν ἀέρα ὅςις ἔπνεεν αὐτόθι. Ὅταν ἀπήντα φιλικόν τι πρόσωπον τῷ ἔνευε νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ καὶ μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἄφαντος μετ' αὐτοῦ. Πολλάκις ἔσυρεν καὶ ἐμὲ ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ πλήθους εἰς μέρος μεμονωμένον ὅπου συνδιελεγόμεθα περὶ πραγμάτων προσφιλῶν. Τὴν ἠκολούθουν ἀδιαλείπτως, διότι ἐγνώριζον ὅτι εἴμεθα φίλαι, πολλοὶ ὅμως εἰς οὓς ἔκαμε νεῦμα νὰ τὴν ἀκολουθήσωσι δὲν ἐτόλμουν νὰ σπεύσωσιν εἰς τὴν πρόσκλησίν της. Παραδοξολογίαι πολλαὶ διέτρεχον περὶ αὐτῆς αἵτινες ἐψύχρενον τὴν γενναιότητα τῶν πλέον ἀτρομήτων. Ἐλέγετο ὅτι πολλοὶ νεανίαι μαντεύοντες νεάνιδα ὑπὸ τὴν προσωπίδα καὶ τὴν μαύρην ἐσθῆτα ἔγειναν ἐρωτόληπτοι τόσον διὰ τὸ μυστηριῶδες τῆς ζωῆς της ὡς καὶ διὰ τοὺς ὡραίους αὐτῆς τρόπους καὶ τὸ εὐγενὲς βάδισμά της, καὶ λαβόντες τὴν περιέργειαν νὰ τὴν ἀκολουθήσωσιν ἔγειναν ἔκτοτε ἄφαντοι. Ἡ ἀστυνομία μάλιστα παρατηρήσασα ὅτι οἱ νέοι οὗτοι ἦσαν Αὐστριακοὶ, ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν ὅλα της τὰ μέσα διὰ νὰ τοὺς ἐπανεύρῃ καὶ βάλλῃ χεῖρα ἐπ' ἐκείνης ἣν ὑπωπτεύοντο αἰτίαν τοῦ ἀφανισμοῦ των, ἀλλὰ καὶ οἱ κατάσκοποί της δὲν ἐσάθησαν εὐτυχέστεροι τῶν ὀχθοφυλάκων καὶ ποτὲ δὲν ἠδυνήθη τις νὰ μάθῃ περὶ τῶν νέων ξένων οὔτε νὰ βάλλῃ χεῖρα ἐπ' αὐτῆς. Παράδοξον συμβεβηκὸς εἶχεν ἀποθαρρύνει τοὺς ἐνθερμοτέρους κατασκόπους τῆς Βιενναίας ἀστυνομίας. Βλέποντες τὸ ἀδύνατον νὰ συλλάβουν τὴν προσωπιδοφόρον ἐντὸς τῆς Βενετίας, τὴν νύκτα ἀπεφάσισαν δύο τῶν ἐπιτηδειοτέρων νὰ τὴν περιμείνουν ἐντὸς τῆς γόνδολάς της καθ' ἣν στιγμὴν εἰσήρχετο διὰ νὰ ἀπομακρυνθῇ. Ἐσπέραν τινὰ ὅταν τὴν παρετήρησαν δεδεμένην εἰς τὴν *Κρηπίδα τῶν Σκλάβων* εἰσῆλθον ἐν αὐτῇ καὶ ἐκρύβησαν. Ἔμειναν ὅλην τὴν νύκτα χωρὶς νὰ παρατηρήσουν οὐδένα, περὶ τὸ λυκαυγὲς ὅμως τοῖς ἐφάνη ὅτι ἔλυέ τις τὸ πλοιάριον, ἠγέρθησαν ἡσύχως καὶ ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ἐφορμήσουν κατὰ τῆς λείας των, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν τρομερὸν κτύπημα ποδὸς ἀνεποδογύρισε τὴν γόνδολα μὲ τοὺς ἀτυχεῖς ὑπαλλήλους τῆς Αὐστριακῆς ἀστυνομίας. Ὁ εἷς ἐπνίγη καὶ ὁ ἕτερος χρεωστεῖ τὴν ζωὴν εἰς τὴν συνδρομὴν τῶν λαθρεμπόρων. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲν ἴχνος τῆς γόνδολας καὶ ἡ ἀστυνομία ὑπέθεσεν ὅτι κατεποντίσθη, ἀλλ' ὁποία ἡ ἔκπληξίς των ὅταν τὸ ἑσπέρας τὴν παρετήρησαν δεδεμένην εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ τὴν ἰδίαν κατάστασιν τῆς προτεραίας! Φόβος δισειδαίμων κατέλαβε ὅλους τοὺς ἀσυνομικοὺς ὑπαλλήλους, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἀπόπειραν τῆς προτεραίας· ἔκτοτε οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ ἀνησυχήσῃ τὴν προσωπιδοφόρον, ἥτις ἐξηκολούθησε τοὺς περιπάτους της ὡς πρότερον.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τελευταίου φθινοπώρου, ἦλθεν ἐνταῦθα φρούραρχος αὐστριακὸς ἀξιωματικὸς, ὀνόματι Κόμης Φρὰντζ Λέχτεν Στεῖν, νεανίας ἐνθουσιώδης καὶ αἰσθηματικὸς ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα ὅλων τῶν ὑψηλῶν αἰσθημάτων καὶ ἐνστίκτους εὐγενεῖς ἰδέας. Καίτοι κακῶς ἀνατεθραμμένος ὡς μεγιστάν, ἐξησφάλισεν ὅμως τὸ πνεῦμα του ἀπὸ παντὸς εἴδους προλήψεως, καὶ διετήρησεν εἰς τὴν καρδίαν του τόπον διὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ἡ θέσις του τὸν ἠνάγκαζε νὰ κρύπτῃ ὁμοίως τὰς ἰδέας καὶ διαθέσεις του, ἀλλ' ἅμα ληγούσης τῆς ὑπηρεσίας του ἔσπευδε ν' ἀφήσῃ τὴν ἐνδυμασίαν του, εἰς τὴν ὁποίαν τῷ ἐφαίνοντο ἀδιαλείπτως δεσμευμέναι ὅλαι αἱ κακίαι τῆς Κυβερνήσεως ἣν ὑπηρέτει, καὶ ἔτρεχε πλησίον τῶν νέων του φίλων τοὺς ὁποίους διὰ τῆς ἀγαθότητος καὶ τοῦ πνεύματός του, εἶχε σχηματίσει εἰς τὴν πόλιν. Εὐχαριστούμεθα ἰδίως νὰ τὸν ἀκούωμεν ὁμιλοῦντα περὶ τῆς Βενετίας. Τὴν εἶχε θεωρήσει ὡς καλλιτέχνης, ἔκλαυσεν ἐνδομύχως τὴν δουλείαν της καὶ κατήντησε νὰ τὴν ἀγαπήσῃ ὡς Βενετός. Δέν ἀπηύδα νὰ διατρέχῃ νυχθημερὸν μὴ βαρυνόμενος νὰ τὴν θαυμάζῃ. Ἐπεθύμει, ἔλεγε, νὰ τὴν γνωρίσῃ κάλλιον ὅσων εἶχον τὸ δυσύχημα νὰ γεννηθοῦν ἐν αὐτῇ. Κατὰ τοὺς νυκτερινοὺς περιπάτους ἀπήντησε τὴν προσωπιδοφόρον. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἔδωκε μεγάλην προσοχήν, παρατηρήσας ὅμως ὅτι ἐφαίνετο σπουδάζουσα τὴν πόλιν μὲ τὴν ἰδίαν περιέργειαν καὶ φροντίδα ὡς αὐτὸς, ἐξεπλάγη διὰ τὴν παράδοξον σύμπτωσιν, καὶ τὸ ἀνέφερεν εἰς πολλοὺς φίλους του. Κατ' ἀρχὰς τῷ ἐδιηγήθησαν ὅλα τὰ παράδοξα λεγόμενα περὶ τῆς κεκαλυμμένης γυναικὸς καὶ τὸν ἐσυμβούλευσαν εἰς τὸ ἑξῆς νὰ προσέξῃ. Ὧν ὅμως γενναῖος καὶ ῥιψοκίνδυνος, αἱ προτροπαὶ αὗται ἀντὶ νὰ τὸν τρομάξουν ἐκίνησαν ἀπεναντίας τὴν περιέργειάν του καὶ τῷ ἐνέπνευσαν τὴν παράλογον ἰδέαν νὰ κάμῃ τὴν γνωριμίαν τοῦ μυστηριώδους προσώπου ὅπερ ἐνέπνεεν τοσοῦτον τρόμον εἰς τὸν ὄχλον. Θέλων καὶ οὗτος νὰ μενῇ ἄγνωστος ὡς αὐτήν, ἐνεδύθη πολιτικὰ ἐνδύματα καὶ ἤρξατο τῶν νυκτερινῶν περιπάτων. Δὲν ἤργησε νὰ ἀπαντήσῃ τὸ ἀναζητούμενον. Εἶδεν πανσέληνον τινὰ ἑσπέραν τὴν προσωπιδοφόρον γυναῖκα ἱσταμένην ὀρθίαν ἔμπροσθεν τῆς ὡραίας ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ Παύλου. Ἐφαίνετο θαυμάζουσα μὲ λατρείαν τὰ λεπτὰ κοσμήματα ἅπερ ἐκαλλώπιζον τὸν πυλῶνα. Ὁ κόμης τὴν ἐπλησίασεν μὲ βῆμα βραδὺ καὶ σιωπηλόν, ἐκείνη δὲ μὴ ἰδοῦσα αὐτόν οὐδόλως ἐκινήθη. Ὁ κόμης ὅστις ἐσάθη πρὸς στιγμὴν διὰ νὰ ἴδῃ ἂν παρετηρήθη, ἐπανέλαβε τὸ βάδισμά του καὶ τὴν ἐπλησίασε. Τὴν ἤκουσε νὰ ἀνεστενάζῃ βαθέως, μὴ γνωρίζων ὅμως καλῶς τὴν Βενετικὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ἀπεναντίας κάλλιστα τὴν Ἰταλικὴν, ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὴν τὸν λόγον εἰς καθαρὰν Τοσκανικήν.

— Χαῖρε εἶπεν, χαρὰ καὶ εὐτυχία εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὴν Βενετίαν.

— Τὶς εἶ; ἀπήντησεν ἡ προσωπιδοφόρος μὲ φωνὴν ζωηρὰν καὶ ἠχηρὰν ὡς ἀνδρὸς ἀλλὰ γλυκείαν ὡς ἀηδόνος.

— Ἐραστὴς τῆς ὡραιότητος.

— Εἶσαι ἐξ ἐκείνων ὧν ὁ κτηνώδης ἔρως βιάζει τὴν ἐλευθέραν ὡραιότητα, ἢ ἐξ ἐκείνων οἵτινες κλίνουν γόνυ ἔμπροσθεν τῆς δούλης ὡραιότητος καὶ κλαίουν μὲ τὰ δάκρυά της;

— Ὅταν ὁ βασιλεὺς τῶν νυκτῶν βλέπῃ τὸ ῥόδον ἀνθοῦν χαρμοσύνως ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς αὔρας, κρύει τὰς πτέρυγάς του καὶ ἄδει, ὅταν τὸ βλέπῃ ἀπ' ἐναντίας μαραινόμενον ὑπὸ τὸ πύρινον φύσημα τῆς καταιγίδος κρύπτει τὴν κεφαλήν του ὑπὸ τὰς πτέρυγάς του καὶ ἀναστενάζει. Τὸ αὐτὸ κάμνει καὶ ἡ ψυχή μου.

— Ἀκολούθει μοι λοιπὸν, διότι εἶσαι ἐκ τῶν πιστῶν μου. Καὶ λαμβάνουσα τὴν χεῖρα τοῦ νεανίου τὸν ἔσυρε πρὸς τὸν ναόν. Ὅταν οὗτος ἠσθάνθη σφιγγομένην τὴν χεῖρα του ὑπὸ τῆς ψυχρᾶς χειρὸς τῆς ἀγνώστου, καὶ τὴν εἶδε διευθυνομένην εἰς τὸν σκοτεινὸν μυχὸν τοῦ αὐλῶνος, ἀκουσίως ἔφερεν εις τὴν μνήμην του τὰς ἀπαισίας ἱστορίας ἃς ἤκουσε νὰ διηγῶνται, καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ πανικοῦ φόβου ἐσταμάτησε. Ἡ προσωπιδοφόρος ἐστράφη, καὶ διευθύνουσα ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ προσώπου τοῦ συντρόφου της βλέμμα ἐκστατικὸν,

— Φοβεῖσαι; τῷ εἶπεν· ὑγείαινε.

(ἕπεται συνέχεια.)

Η ΕΥΤΥΧΙΑ.

L'homme heureux change peu de place et il en tient peu. Fontenelle.

Τρεῖς ψυχαὶ ὅμοιαι ἀλλήλων, κατήρχοντο εἰς τὸ γήϊνον σκήνωμά των, μολονότι δὲ ἐξήρχοντο ἐκ τῆς αὐτῆς τοῦ οὐρανοῦ πύλης ἵνα ἐκεῖ ἐπανακάμψωσιν, ἀλλοίαν ἑκάστη ἠκολούθει ὁδόν.

Παρὰ τὴν κοιτίδα ἑνὸς νεογενήτου βρέφους νεαρά τις μήτηρ καθημένη, ἀπλήστως ἐθεᾶτο τὸ τέκνον της.—Ὕψιστε, ἐφαίνετο λέγον τὸ ζωηρὸν βλέμμα της, εἴθε ὑπὸ τὴν κραταιὰν αἰγίδα Σου αὐξανόμενος ὁ υἱός μου, κατασταθῇ εὐτυχὴς, γενόμενος πλούσιος καὶ ἀπολαύων ἀπείρους τιμὰς καὶ δόξας.

Ἄλλη δέ τις ὡχρὰ καὶ ἀσθενοῦσα μήτηρ ἐνηγκαλιζομένη τὸ βρέφος της ὁμοίως ἀπηυθύνετο πρὸς τὸν Θεὸν λέγουσα:

— Δὲν δύναμαι, εἰμὴ νὰ τὸν ἀγαπῶ, ἀλλὰ Σὺ ὁ καθιστῶν τὸ ἀσθενὲς δενδρύλλιον ἰσχυρὰν δρῦν, κατάστησον τὸν υἱόν μου ἐνδοξότερον τῶν περικυκλούντων αὐτό.

Ὑπὲρ τοῦ τρίτου βρέφους οὐδεὶς ἐδεήθη, καθότι ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον ἀπώλεσε τὴν μητέρα του. Ὁ Θεὸς ὁ εἰσακούων τὰς δεήσεις, ὅσον καὶ ἂν αὗται ὦσι ταπειναί, εἰσήκουσε τὰς δεήσεις τῶν δύο μητέρων, καὶ τὸ μὲν ἓν τῶν δύο τέκνων ἔζη καὶ ἀνεπτύσσετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλούτου καὶ τῆς δόξης, εἰς δὲ τὸ ἄλλο ἔδωκε τὴν ζωηρότητα μεγάλου πνεύματος. Ἀλλ' ἂν ἀκούῃ τὰς δεήσεις τῆς μητρὸς χάριν τῆς ζοργῆς της, καὶ τοῦ νηπίου χάριν τῆς ἀθωότητός του, ἀκούει προσέτι καὶ τὰς τῶν ὀρφανῶν τῶν ἄνευ ὑποστηρίζεως ἢ ὁδηγοῦ μενόντων εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦ κόσμου τούτου. Διὸ ἔλαβε συμπάθειαν διὰ τὴν τρίτην ταύτην ψυχὴν καὶ ἐξελέξατο αὐτῇ ἓν στάδιον.

Εἰσῆλθον ὅθεν τὰ τρία αὐτὰ βρέφη εἰς τὸν κόσμον διὰ διαφόρων καὶ λίαν μεμακρυσμένων ὁδῶν.

Τούτων τὸ μὲν πρῶτον ἔζη οὐδαμῶς αἰσθανθὲν τὸ ψῦχος ἢ τὴν θερμότητα, τὴν πείναν ἢ τὸν κόπον· ἄνευ τέλος οὐδεμιᾶς λύπης ἢ ὀδύνης ἐκ τῶν ταραττουσῶν συνήθως τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ὕπαρξίς του ὡμοίαζε μὲ τὴν τῶν κεκλεισμένων ἐν τοῖς ἀνθοκομείοις ἀνθέων, διότι ἡ καρδία του ἦτον ἀνίσχυρος παντὸς αἰσθήματος.

— Δὲν εἶσαι εὐτυχὴς υἱέ μου, τὸν ἠρώτησεν ἡ μήτηρ του, ἀπολαμβάνων πᾶν ὅ, τι ἐπιθυμεῖς;

Οὗτος δὲ ῥίπτων βλέμμα περιφρονήσεως εἰς τὸν περικυκλοῦντα αὐτὸν τύφον, καὶ ἀναμετρῶν τὸ κακὸν τῆς ψυχῆς του ἀπήντα.

— Πόσον μῆτερ μου βαρύνομαι τὴν ζωήν!

Τὸ δὲ δεύτερον ἔζη ὁτὲ μὲν βεβυθισμένον εἰς θλιβερὰν μελαγχολίαν ὁτὲ δὲ μειδιοῦν ὡς ἡ πρωϊνὴ τοῦ ἡλίου ἀκτίς, σήμερον ψάλλον ἐπὶ τῆς κιθάρας του τῆς νεότητος τὰ κάλλη καὶ τὸν ἔρωτα, αὔριον δὲ κλαῖον μετ' ἀπελπισίας τὴν ζωὴν καὶ τὰ φαντασιώδη δεινά του.

— Οἴμοι! ἐσκέπτετο ἡ μήτηρ του, τί ἐζήτησα!...

Τὸ τρίτον δὲν ἐγνώρισεν οὔτε τῆς ἀπολαύσεως τὴν ἀηδίαν, οὔτε τοῦ πνεύματος τὰς ἡδονικότητας· ὑπέφερεν ἐν ὑπομονῇ καὶ καρτερίᾳ τὴν πεῖναν, τὴν δίψαν, τὸ ψῦχος καὶ τὸν κόπον, διότι ἔφερεν ἐν ἑαυτῷ ἓν θεῖον δῶρον, τὴν ἐσωτερικὴν εὐχαρίστησιν.

Ὅ,τι ἐν τούτοις ὁ κόσμος χωρίζει, συνενώνει ὁ οὐρανός. Αἱ δύο μητέρες συνηντήθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ αὐτὸς Ἄγγελος τῆς ἀγάπης τὰς ἐκάλυψε ὑπὸ τὰς πτέρυγας του, ἐκεῖθεν δὲ ἀμφότεραι ἐσκόπουν καὶ κατεμέτρουν μὲ βλέμμα ἀνήσυχον τὰς θελήσεις καὶ ἐπιθυμίας τῶν ἐπὶ γῆς φιλτάτων των.

Ἡ πρώτη τούτων ἐνεπλήσθη φόβου, βλέπουσα τὴν ἀκηδίαν ἥτις κατηνάλισκε τὴν καρδίαν τοῦ υἱοῦ της, καὶ διενοεῖτο σκεπτομένη τί ὁ υἱός της ἠδύνατο νὰ ἦναι καὶ τί ἦτο.

Ἡ δευτέρα πρὸ πολλοῦ ἐγνώριζεν ὅτι ἡ εὐτυχία ἦτο μακρὰν τοῦ υἱοῦ της, ἀλλ' ἔφριξε προβλέπουσα τὰ ὁποτελέσματα ἅτινα ἔμελλε νὰ παράξῃ τὸ σκεπτικὸν πνεῦμα του καὶ ἡ συνεχὴς πάλη τῆς ψυχῆς του.

Ἀμφότεραι αἱ μητέρες ἐκ συμφώνου ἀνέκραξαν.

— Τί ἐπράξαμεν!

Ὁ Ἄγγελος τὰς ἤκουσε καὶ ἀπήντησε:

— Πόσον ὑπήρξατε μάταιαι νομίσασαι ὅτι ἡ εὐτυχία ἀπαντᾶται εἰς τὰ πλούτη, ἡ ἡσυχία εἰς τὴν ἀκηδίαν.

— Τότε, ἠρώτησαν αἱ μητέρες, ποῦ εἶναι ἡ εὐτυχία;

Ὁ Ἄγγελος ταῖς ἔδειξε ἄνθρωπόν τινα κύπτοντα πρὸς τὴν γῆν ἀπὸ τὸ μέτωπον τοῦ ὁποίου ἔῤῥεον θρόμβοι ἱδρῶτος, ἀλλ' ὅσις ἔψαλλεν ἀναλογιζόμενος ὅτι ὁ Θεὸς ἔμελλε νὰ εὐλογήσῃ τοὺς κόπους του, καὶ ὅτι οἱ σπόροι οὓς ἐνεπιστεύετο εἰς τὴν γῆν ἔμελλον νὰ θρέψωσι τὴν οἰκογένειαν του.

Ἑπομένως ἀποκαλύπτων τὴν καρδίαν τοῦ θνητοῦ τούτου, ἣν ἀστὴρ φωταυγὴς ἐκάλυπτε, ἐφάνησαν ἐγκεχαραγμέναι αἱ δύο αὗται λέξεις: ΕΡΓΑΣΙΑ, ΠΙΣΤΙΣ.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο τὸ ὀρφανὸν ἐκεῖνο βρέφος, ἡ ἐγκαταλελειμένη ἐκείνη ὕπαρξις ἣν ἡ θεία Πρόνοια ἐπροίκισε μὲ ἓν της μόνον μειδίαμα.

Α. Ι. Σ. (*Σάμος.*)

ΑΝΑΜΙΚΤΑ.

Ο ΕΠΑΙΤΗΣ.—Ἐπαίτης τις ἐμπειρότεχνος ἐπλησίασε μιᾷ τῶν ἡμερῶν τὸν Κ. Σαὶν-Σιμὼν, ἐπίσκοπον, ἵνα τῷ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην, ἵνα δὲ κινήσῃ τὸν οἶκτον του ἤρξατο λέγων: «—Λάβετε οἶκτον, ἅγιε πάτερ, πρὸς ἕνα δυστυχῆ ὁδοιπόρον ὅστις περιῆλθε τὰ πέντε μέρη τοῦ κόσμου καὶ ὅστις ὑπῆγε καὶ μακρότερον εἰσέτι» — Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀδύνατον! ἀπήντησεν ὁ ἐπίσκοπος. — Ποσῶς· ὅταν εἴπω εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἁγιότητα ὅτι ὑπῆγα μέχρι τοῦ ἅδου καὶ ὅτι δύναμαι νὰ τῇ διηγηθῶ λεπτομερῶς τὰ ἐκεῖ συμβαίνοντα.—Ὑπῆγες εἰς τὸν ἅδην! ὑπέλαβεν ἔκπληκτος ὁ ἐπίσκοπος, εἶμαι περίεργος νὰ μάθω τί εἶδες.—Εἶδον, ἀπήντησεν σοβαρῶς ὁ ἐπαίτης, Πάπας, Αὐτοκράτορας, Βασιλεῖς, Καρδιναλίους, Ἀρχιεπισκόπους καὶ Ἐπισκόπους.—Μὲ εἶδες καὶ ἐμέ; ἠρώτησεν ἔντρομος ὁ ἐπίσκοπος.—Ὄχι πανιερώτατε, ἀλλ' εἶδον ἣν σᾶς ἐπροσδιώρισαν θέσιν.

Ο ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΚΩΝ.—Πρὸ διακοσίων ἐτῶν μόλις, οἱ ἱερεῖς ἐν Γαλλίᾳ ἀφώριζον τὰ ζῶα ὅπως καὶ τοὺς ἀνθρώπους· πολλοὶ ἀφορισμοὶ κατὰ τῶν κυνῶν κατὰ τῶν ζωϋφίων καὶ κατὰ τῶν βατράχων ἐγένοντο, πλὴν ὁ περιεργότερος εἶναι ὁ κατὰ τῶν ποντικῶν ἀφορισμὸς ἑνὸς ἐπισκόπου καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν ζώων τούτων ὑπεράσπισις τοῦ εἰσαγγελέως, προτείναντος νὰ δοθῇ δύο μηνῶν προθεσμία εἰς τοὺς ἐναγομένους ἵν' ἀναχωρήσωσι, ἐπειδὴ τῶν γαλῶν τῆς πόλεως οὐσῶν εἰς ἔνεδραν οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξέλθωσι τῶν κατοικιῶν των.

Ο ΑΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΛΕΞΙΣ.—Δύο δυτικοὶ ἱερεῖς ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Φραγκισκάνων συνδιελέγοντο καθ' ὁδὸν περὶ τῶν ἐρωτικῶν των συμβάντων, νομίζοντες ὅτι οὐδεὶς τοὺς ἤκουεν. Πλὴν ἀόμματός τις ἀκολουθῶν αὐτοὺς μακρόθεν τοὺς ἐπλησίασεν λέγων αὐτοῖς:—Ἐλέησατέ με, ἅγιοι πατέρες! — Πῶς ἠννόησας ὅτι εἴμεθα ἐκκλησιαστικοὶ ἐνῷ εἶσαι ἀόμματος; ἠρώτησαν οἱ ὑπηρέται τοῦ *Θεοῦ*.—Αἱ ἅγιαι συνδιαλέξεις σας μὲ ἔκαμαν νὰ τὸ ἐννοήσω, ἀπήντησεν ὁ ἀόμματος.

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΗΣ. — Ποιητής τις ἀφιέρωσεν εἰς ἕνα τῶν συμπατριωτῶν του, ζαχαροπλάστην τὸ ἐπάγγελμα, μερικοὺς στίχους. Ὁ ζαχαροπλάστης ἀφ' ἑτέρου ἵνα τὸν εὐχαριστήσῃ τῷ ἔστειλεν ἓν γλύκυσμα· ὁ ποιητὴς ἀπεδέξατο τὸ δῶρον, ἀλλὰ παρατηρήσας ὅτι τὸ ὑπὸ τὸ γλύκυσμα χαρτίον ἦσαν οἱ στίχοι του παρεπονέθη εἰς τὸν ζαχαροπλάστην.—Ἀδίκως παραπονεῖσαι ἀπήντησεν οὗτος· ἔκαμες στίχους ἐπὶ τῶν γλυκυσμάτων μου, ἔκαμα γλυκύσματα ἐπὶ τῶν στίχων σου.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

ΠΟΙΗΤΟΥ

Ἀποσπάσματά τινα περὶ τῆς ἐν Ταυρίδι ἀποβάσεως τοῦ Συμμαχικοῦ Στρατοῦ κατὰ τὸ 1854· *ἔκ τινος ἀνεκδότου Ἐποποιΐας ἐπιγραφομένης*

Η ΑΝΟΡΘΩΘΕΙΣΑ ΓΑΛΛΙΑ ΥΠΟ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ Γ'. (α)

Οἱ πυκνότεροι μυρμήκων μαχηταὶ τῆς Ἑσπερίας,
Ὅσοι παρ' αὐτὰς τὰς τάφρους σκηνὰς ἔστησαν μυρίας,
Διὰ ποίας ὁδοῦ ἦλθον; Μετὰ μάχην αὐτοὶ ποίαν
Συνεκρότησαν τοιαύτην κατὰ γῆν πολιορκίαν;
Φθινοπωρινὴ πρωΐα ἔλαμπεν εἰς τὴν Ταυρίδα,
Ταύτην τῆς δορατοφόρου Σαρματίας τὴν ἀσπίδα,
Ὅτε ὑπὲρ τὰς χιλίας ἐλεπόλεις τηλεβόλους,
Καὶ τριῶν ἐθνῶν ὁπλίτας ἐξακισμυρίους ὅλους,
Διακόσιαι τριήρεις ἔφερον τῆς Συμμαχίας
Εἰς τὸν κόλπον Καλαμίδης ἔξω τῆς Εὐπατορίας.
Εἰς τὴν χώραν ἥτις αἴφνης θέατρον μαχῶν ὡρίσθη,
Πεντακισχιλίων μόλις Ῥώσσων ὅμιλος ὡπλίσθη·
Πλὴν καὶ οὗτοι μακρὰν ἦσαν τῶν αἰγιαλῶν ὁπότε
Τὴν ἀπόβασιν ἐτέλουν πεζοὶ τόσοι καὶ ἱππόται.
Εἰς τὴν ναυαρχίδα, *Πόλιν Παρισίων*, καλουμένην
Καὶ ἀπὸ τὸν Ἀμελῖνον στιβαρῶς κυβερνωμένην,
Ἔμενεν ὁ Σαὶντ-Ἀρνῶδος ὡς λαμπάδος κηρὸς, ὅστις
Ἀναλίσκετσι καὶ μένει ὠχρὸν τῆγμα τῆς φλογός της.
Καὶ τὸν ἀναγεννηθέντα εἰς τὴν θέρμην τῆς Γαλλίας
Ἀετὸν τῆς ὑψικρότου πρώτης Αὐτοκρατορίας
Ἔτηγεν ὁ Κανροβέρτος μετ' ἐπάρσεως γενναίας·
Εἰς τὰς ψάμμους τῆς Κριμαίας,
Τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῆς ὑψώσεως ἐκείνου
Εἰς τοὺς πύργους τοῦ Κρεμλίνου. (1)
Αἱ μιγάδες τόσαι τάξεις ὡς μακραὶ σειραὶ γεράνων
Ἐπροχώρουν εἰς τὸν Ἄλμαν μετὰ μουσικῶν ὀργάνων,
Καὶ αὐτὴν παρηκολούθουν τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν
Οἱ πληροῦντες δύο στόλοι μίαν παραθαλασσίαν. . . .
Ἀλλ' ἰδοὺ ὁ Μεντσικώφης εἰς τὰς πέραν πεδιάδας,
Τεσσαράκοντα δρομαίας στρατοῦ φέρων χιλιάδας·
Συναθροίσας τὰς σποράδας φυλακὰς τῆς χερσονήσου,
Εἰς συγκρότησιν ὁ γέρων μάχης ἔρχεται ἀνίσου.
Ἐρημνὴν λαμβάνει θέσιν εἰς τὸ μέσον ἀποτόμου
Καὶ διὰ τοὺς ἐφορμῶντας πολεμίους μόνου δρόμου.
Ἐν ᾧ δὲ ὁ Ἄλμας κάτω λεπτὸς ῥέει ὀροθέτης
Τὸν ἐχθρὸν αὐτὸς προσμένει ἄνωθεν ὑψιβρεμέτης.
Προμαχῶνας ὁ στρατάρχης πολλοὺς εἶχεν ἐκεῖ κτίσει
Καὶ μεγάλα τηλεβόλα τεσσαράκοντα προστήσει·
Πλὴν δὲν ἔρραξε παρόδους στενοπόρους καὶ κρημνώδεις
Διὰ δένδρων ἐκκοπέντων ἀπὸ φάραγγας ὑλώδεις
Εἰς τὸν Σαὶντ-Ἀρνῶδον, ὅστις πρὸς στιγμὴν ἐνεψυχώθη
Καὶ ἀπὸ ζωῆς ἀγάπην, δόξης ζέσιν ἐπορώθη.
Ἔτρεξαν ὁ Βοναπάρτης, ὁ Καμβρίδγης, ὁ Ῥαγκλάνης

(α) Τὸ ἄνωθι ἀπόσπασμα ἐλάβομεν παρὰ τοῦ ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντος Κυρίου Ἀλεξάνδρου Σούτσου, ὅπερ φιλίας χάριν εὐηρεστήθη νὰ μᾶς παραχωρήσῃ.

(1) Dans la matinée du 14 Septembre 1854, l'étendard impérial de France flottait ur la terre de Crimée placé par Ies mains du Général Canrobert qui venait de s'élancer sur le rivage. Quarante deux ans auparavant, jour par jour, le même quantième du même mois 1812 la grande armée commandée par Napoléon 1er entrait à Moscou.

Κανροβέρτος καὶ Βοσκέτος, Βρῶβνος καὶ Λασὺ-Ἐβάνης·
Ὡς τῆς Σπάρτης οἱ ὁπλῖται φήμην ἔχοντες γενναίων
Ἔταττον ἀριστερόθεν τὸν στρατὸν τῶν Ἀθηναίων,
Τοῦ Λασὺ-Ἐβάνσου, Βρώβνου καὶ Καμβρίδγου τὰς τρεῖς μοίρας
Ἔταξεν ὁ Σαὶντ-Ἀρνῶδος εἰς τὰς εὐωνύμους χεῖρας
Τῶν τριῶν μοιρῶν Βοσκέτου, Κανροβέρτου, Βοναπάρτου,
Δοὺς τὸ σχέδιον τῆς μάχης χαρακτὸν ἐπὶ τοῦ χάρτου,
Καὶ ἰσχνὴν ἐκτείνας χεῖρα πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ γηλόφου
Ὅπου ἔψαλλε παιᾶνας ὁ στρατὸς τοῦ Μεντσικώφου,
« Τὴν στραταρχικήν μου ῥάβδον ἐκεῖ ῥίπτω, εἶπε τότε·
« Φέρετέ μου την ἐκεῖθεν στρατηγοὶ καὶ στρατιῶται!
Τοὺς ποδώκεις του Ζουάβους ὁ Βοσκέτης πρῶτος στέλλει,
Φεύγουσιν αὐτοὶ ὡς τόξον ἅμα τανυθέντος βέλη·
Τηλεβολικὰ δὲ ζεύγη τρέχει καὶ αὐτὸς κυλίων,
Ὄπισθέν των εἰς λιθῶδες καὶ ἀνώμαλον πεδίον. . . .
Διεπέρασαν τὸν Ἄλμαν . . . . κρημνοβάται εἰς τραχείας
Πέτρας τρέχουσι, δορκάδας ὁμοιάζουσι ταχείας . . . .
Ἀναβαίνοντας εἰς ὕψη ὀλμοφρούρητα θρασέως,
Δέχεται αὐτοὺς τῶν Ῥώσσων ὑετὸς πυρὸς ῥαγδαῖος,
Καὶ ὁ Σαὶντ-Ἀρνῶδος κράζει θεατὴς μακρόθεν χαίρων·
« Ὁ ἀκράτητος Βοσκέτης! ὁ Ἀφρικανός μου γέρων!
Ἐκπλαγεὶς ὁ πολεμάρχης Μεντζικώφης στιγμὴν μίαν,
Ἀνευρίσκει ἐν τῷ ἅμα ὅλην του τὴν ἀφοβίαν·
Καὶ τοὺς ἀναβάτας ζώνει διὰ λόχων λογχοφόρων,
Καὶ δι' εἰκοσιτεσσάρων τηλεβόλων πυρισπόρων·
Κάτωθεν ὁ Σαὶντ-Ἀρνῶδος κρίσιμον τὴν ὥραν βλέπει
Καὶ τῶν ἄλλων του μοιράρχων τὴν γοργότητα προτρέπει·
Κανροβέρτος, Βοναπάρτης, ἄγουσι τὰς ἄλλας μοίρας,
Εἰς κρατῆρας χυνομένους ἀντιχύνουσι κρατῆρας,
Καὶ ὁμοῦ κατὰ τῶν Ρώσσων τῆς χαλάζης πυκνοτέρας
Σπείρουσιν οἱ δύο στόλοι ἐρυθροσιδήρους σφαίρας.
Πλὴν ἀπόῤῥηγμα βομβίδος εἰς τὸν Κανροβέρτον πίπτει,
Καὶ τρωθέντα εἰς τὴν χεῖρα ἐκ τοῦ σάγματος τὸν ῥίπτει·
« Ἔπεσεν ὁ Κανροβέρτος! » ὅλος ὁ στρατὸς κραυγάζει·
Ἀνορθοῦται αὐτὸς ἅμα οὐδεὶς πόνος τὸν δαμάζει·
Ἐν' ᾧ δὲ ἀπὸ γενναῖον αἷμα του τὸν δρόμον ῥαίνει,
Πηδᾷ πάλιν εἰς τὸν ἵππον καὶ τὴν ἄνοδον περαίνει·
Ἔρχεται ὁ Σαὶντ-Ἀρνῶδος, ἀσθμαινώδη φωνὴν αἴρει
Καὶ τοὺς μὴ φιλοψυχοῦντας ὑποστρατηγοὺς συγχαίρει·
Καὶ πρὸς τοὺς Ζουάβους κράζει, Σᾶς εὐχαριστῶ Ζουάβοι!
Εἰς τοὺς Ἄγγλους! Εἰς τοὺς Ἄγγλους! ὁ ἐχθρὸς τοὺς καταθραύει.
Ἐξωθούμενος ὁ Ρῶσσος ἀπὸ τοῦ ὀροπεδίου,
Φέρεται κατὰ τῶν Ἄγγλων μετὰ βάρους αἰφνηδίου·
Αἱ Λασὺ-Ἐβάνσου, Βρώβνου δύο μοῖραι κεραυνοῦνται,
Οὐδὲ πρόσω οὐδ' ὀπίσω συντριβόμεναι κινοῦνται·
Ὁ Ραγκλάνης καὶ Καμβρίδγης μετ' ἀνωφελοῦς μανίας
Ἀντιτάττουσι τὴν σῶαν τρίτην μοίραν τῆς Ἀγγλίας.
Πλὴν τὸν Λαβουσσινιέρον ὑπὲρ τούτων φραγμῶν βάλλων
Ὁ ἀρίσταθλος τὰς σώζει ἀρχιστράτηγος τῶν Γάλλων.
Ἀποσύρονται οἱ Ῥῶσσοι ὀσφρανθέντες Ἄγγλων αἷμα,
Καὶ ὀργίλον πρὸς τοὺς Ἄγγλους ἔτι στρέφουσι τὸ βλέμμα·
Τὴν αὐτὴν οἱ συγκρουσθέντες στρατοὶ ἔδειξαν ἀνδρίαν,
Τὴν αὐτὴν οἱ θρασυμάχοι μέθην λύσσαν καὶ μανίαν.
Καὶ νεκροὺς μὲν εὐαρίθμους ἄφησαν ἡ τραυματίας,
Πλὴν καλλιγενεῖς λογάδες ἔπεσαν τῆς Βρεττανίας.
Ὡς παλαίσαντες οἱ Ρῶσσοι πρὸς δυνάμεις ἀνωτέρας,
Καὶ τροπώσαντες τοὺς Ἄγγλους πρῶτοι ἔλαβον τὸ γέρας·
Ἀλλὰ φεύγοντες ἀφῆκαν λαμπρὸν τόπον ἀριστεῖον
Καὶ οἱ Γάλλοι τὸ ἀνεῦρον εἰς τῆς μάχης τό πεδίον·
Μυριάδες ἓξ συμμάχων, Τούρκων, Βρεττανῶν καὶ Γάλλων,
Ὑπὸ δύο ἅμα στόλων βοηθούμεναι μεγάλων,
Ἐξετόπησαν ἐπάνω χέρσου γηραιὸν στολάρχην,
Πρέσβυν, ὑπουργὸν πολλάκις, πλὴν οὐδέποτε στρατάρχην
Ὁδηγοῦντα χιλιάδας τεσσαράκοντα φυλάκων
Καὶ προτάττοντα φραγὴν του ἀβαθῆ νερὰ ῥυάκων.
Ἀλλ' ὁ Μοσχοβίτης τόσον ἐπολέμησε γενναίως,
Ὥστε ὁ νικήσας Γάλλος μεγαλύνεται δικαίως·
Ὅθεν καὶ ὁ Σαὶντ-Ἀρνῶδος ἐκ τοῦ ἵππου καταβαίνων
Ἄφησε τοιοῦτον λόγον ἀπὸ στῆθος ἀνασθμαῖνον:
» Ἔνδοξος ἡμέρα ἥτις εἴκοσιν ὡραῖα ἔτη
» Εἰς τὴν νέαν δυναστείαν τῶν Βοναπαρτῶν προσθέτει!
Μετὰ τὴν παρ' Ἄλμαν μάχην οἱ στρατοὶ τῆς συμμαχίας,
Ἔφθασαν τὰς πτέρυγάς των ἐξαπλώσαντες ταχείας,
Ὅθεν ἡ θεοκλυτοῦσα Σεβαστούπολις καὶ βράχους
Ἀπὸ τετρακισμυρίους ὑπασπίζεται προμάχους·
Τοῦ Ἰστοῦ καὶ τῆς Ρεδάνης ἔχουσα τὰς ὀχυρώσεις.
Ἔπηξαν κατὰ τὸ μῆκος τῆς Σεράγης τὰς σκηνώσεις
Ὅπου εἰς τὸν Κανροβέρτον, ἤδη ὢν εἰς ἀγωνίαν
Ἔδωκεν ὁ Σαὶντ-Ἀρνῶδος τὴν νεκράν του στραταρχίαν.
Σήμερον αὐτοὶ βρυχῶνται παρορμῶντες εἰς τὸν ἄλλον,
Ὁ στρατὸς αὐτοῦ τῶν Ἄγγλων ὁ στρατὸς ἐκεῖ τῶν Γάλλων·
Ἔμπροσθεν ὁ πρῶτος ἔχει τὴν ἀπόρθητον Ῥεδάνην,
Ὄπισθεν τὴν φρουρουμένην ἀπὸ Ῥώσσους Ἰνκερμάνην,
Καὶ ὡσαύτως τοῦ δευτέρου τὴν ὁρμὴν καὶ ῥώμην θραύει
Ὁ Ἰστὸς κατέμπροσθέν του ὄπισθεν ἡ Βαλουκλάβη.

Κλάρα δι' ἣν εἶχεν ἀγοράσει τοσαῦτα ἐφήμερα πράγματα, ἦτο μία ἐξ ἐκείνων τῶν γυναικῶν αἵτινες περὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας καὶ λαμπρότητος μόνον φροντίζουσι, ἀμεριμνοῦσαι περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνης διευθετήσεως τῆς ἀναγκαίας εἰς ἁπάσας τὰς οἰκίας μεγάλας τε καὶ μικράς· Ἐντεῦθεν ὁ προκατειλημμένος νοῦς τοῦ Ἐρνέστου μετέβαινεν εἰς συμπέρασμα ὅτι καὶ ἡ Κλάρα θὰ ἦτο ἀκατάστατος, ἐξοδεύτρια, ἰδιοτελὴς καὶ ἰδιότροπος.

Εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἑστιατόριον εὗρε τὴν Κλάραν συνομιλοῦσαν οἰκείως μετὰ τοῦ Κ. Βελλμότ· τοῦτο ἀπήρεσεν εἰς τὸν Ἐρνέστην ὅστις κινούμενος ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος ἐκείνου τοῦ κοινοῦ μὲν εἰς πάντα ἄνθρωπον ἀλλ' ἀδίκου, ἐχαιρέτησε τὴν Κλάραν μετὰ τοσαύτης ψυχρότητος ὡς ἐὰν ἡ νεᾶνις εἶχεν ἤδη σφάλλει πρὸς αὐτόν. Πλὴν καὶ ἑτέρα δυσαρέσκεια ἐπεφυλάττετο εἰς τὸν Κλεμανσῶ. Ἐλθὼν πεζῇ ἀπὸ πρωΐας ἐκ τοσούτου δρόμου ἦτο πλήρης κονιορτοῦ, ἡ δὲ ὁδοιπορία καὶ ὁ καύσων εἶχον ἐπιφέρει ἀταξίαν τινὰ ἐν τῇ κομψῇ αὐτοῦ ἐνδυμασίᾳ, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας ὁ ὡραῖος Ἄγγλος εἰσελθὼν ἐν τῇ αἰθούσῃ ηὐτρεπίσθη ἐπὶ τὸ κομψότερον· χάρις δὲ εἰς τὴν ἀτημέλειαν ἐκείνην ἦν τὸ κλίμα καθίστα συγχωρητέαν, ὁ Ἐδουάρδος ἠδυνήθη νὰ δώσῃ εἰς τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀνάστημα εὔχαρι τι εὐκίνητον καὶ ζωηρὸν ἦθος ὅπερ ἐταπείνωσε τὸν ἐν τῷ μαύρῳ αὐτοῦ ἐπενδύτῃ καὶ ταῖς στεναῖς περισκελίδαις συνεσφιγμένον Ἐρνέστην.

Ἡ ὑπηρεσία τῆς τραπέζης ἐξετελεῖτο ὑπὸ δούλων, ὁ δὲ ὑπηρέτης τοῦ Κ. Βελμὸτ μένων ὄπισθεν αὐτοῦ ἀκίνητος ὡς *φάντε μπαστοῦνι* ἵστατο ὅπως καὶ ὁ κύριος του ἀπέναντι τοῦ Ἐρνέστου. Ἡ ὑπηρεσία ὅμως τοῦ Τζὼν εἶχε τι αὐθάδες εἰς ὃ ὁ Κ. Σαμψὼν δὲν εἶχεν ἐπιστήσει τὴν προσοχήν του, ἀλλ' ὅπερ ὁ Κλεμανσῶ εἶχε παρατηρήσει πολλάκις εἰς τοὺς Ἄγγλους ὑπηρέτας, δηλαδὴ τὸ ἀγροῖκον ἰδίωμα τοῦ νὰ μὴ ὑπηρετῶσι εἰς τὴν τράπεζαν κανένα ἄλλον ἐκτὸς τοῦ κυρίου των. Ὥστε ὁ Τζὼν ποτὲ δὲν ἤθελε παρουσιάσει ἐν τρυβλίον εἰς ἄλλον παρὰ τὸν κύριόν του, ποτὲ δὲν ἤθελε προσφέρει εἰς ἄλλον φαγητὸν ἢ οἶνον. Τοῦτο ἦν ἀληθῶς ἀσήμαντον, ἀλλὰ μετὰ τὰ μεταξὺ τοῦ Τζὼν καὶ τοῦ Ἰωάννου Πλουζὲ σημβάντα τῆς πρωΐας τὸ ἐλλάτωμα τοῦτο ἐφάνη εἰς τὸν Κλεμανσῶ προφανὴς προπέτεια, ἐὰν δὲ ὁ Κ. Σαμψὼν καὶ πρὸ πάντων ἡ Κλάρα δὲν ἦσαν παρόντες, ὁ Ἐρνέστης ἤθελε βεβαίως εὕρει μέσον ἵνα καταστήσῃ τὸν Κ. Βελμὸτ ὑπεύθυνον τῆς διαγωγῆς τοῦ ὑπηρέτου του. Ὁ ἥρως μας διετέλει εἰς τὴν δυσάρεστον κατάστασιν ἀνθρώπου δυσθυμοῦντος καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἄνευ τινὸς αἰτίας, καὶ εἰς τὸν ὁποίον τὰ πάντα ἔρχονται ἀνάποδα. Καὶ τῷ ὄντι ὅσον ὁ Κ. Σαμψὼν ἀπένειμε φιλοφροσύνας καὶ περιποιήσεις τόσον οὗτος καθίστατο σκυθρωπὸς ἐνῷ ὁ Ἐδουάρδος ἀπεναντίας συνωμίλει ζωηρῶς καὶ εὐθύμως μετὰ τῆς Κλάρας.

Ὁ Κ. Βελμὸτ ἐξαδελφικῷ δικαιώματι ἀπεκάλει τὴν θυγατέρα τοῦ Κ. Σαμψὼν ἁπλῶς Κλάραν ἄνευ τινος ἄλλου τίτλου πλὴν καὶ τοῦτο δυσθυμίας ἀντικείμενον ὑπῆρξε διὰ τὸν Ἐρνέστην· διατὶ τοῦτο; διότι ἡ θεία καλλονὴ καὶ ἡ ἐπαγωγὸς χάρις τῆς νεάνιδος διήλαμπον διὰ μέσου ὅλων τῶν προλήψεων του. Ἡ Κλάρα εἶχεν ἔλθει εὐτρεπισμένη ὡσαύτως εἰς τὸ πρόγευμα, δηλαδὴ ἀντικαταστήσασα τὸν λευκὸν κοιτωνίτην τῆς πρωΐας δι' ἁπλῆς ἐσθῆτος ἐκ μουσσελίνης· ἀλλ' ἡ ἀτημέλεια αὕτη ἐστόλιζε τὴν νεάνιδα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο κόσμημα δίδουσα εἰς τὸ φυσικῶς ὡραῖον ἀνάστημά της χάριν τινὰ καὶ εὐκαμψίαν θελκτικωτάτην. Τὴν πρωΐαν ὁ Ἐρνέστης μόλις εἶχε παρατηρήσει τὴν Κλάραν, ἀλλ' ἤδη τὴν ἔβλεπε. Ὁποῖον πῦρ, ὁποῖα ἐφυΐα, ὁποία ἐκφραστικότης εἰς τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς της ὅταν ἤγειρεν αὐτοὺς ἵν' ἀκροασθῇ ἢ ὁμιλήσῃ! ὁποῖα δὲ πάλιν ἀθωότης, ὁποία σεμνότης, ὁποία παρθενικὴ αἰδὼς ὅταν ἐκάλυπτεν αὐτοὺς διὰ τῶν μεγάλων καὶ μελάγχρων βλεφάρων της τῶν διὰ μακροῦ θυσάνου μαύρων βλεφαρίδων κεκοσμημένων! Ὁποία ἐπαγωγὸς ἡδύτης εἰς τὴν σοβαρὰν καὶ εὔηχον φωνήν της! Ἡ δὲ παχεία ὀπωσοῦν ἐκείνη προφορὰ ἥτις εἰς τὸ ῥόμα τῶν Παρισιανῶν νεανίδων ἐφαίνετο γελοῖα καὶ ἐπιτετηδευμένη, ὁποίαν φυσικότητα ὁποίαν κομψότητα ὁποίαν ἡδύτητα εἶχεν εἰς τὸ ῥόμα τῆς Κλάρας! Πλὴν, φεῦ! ταῦτα πάντα δὲν ἀπηυθύνοντο εἰς αὐτόν· ταῦτα πάντα ἦσαν διὰ τὸν Ἐδουάρδον τὸν ὁποῖον ἁπλήστως ἠκροάζετο ἡ Κλάρα καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἀπήντα ὡς ἐκ προτιμήσεως. Δικαίως ἤθελε παρατηρήσῃ τις ὅτι ὁ Ἐρνέστης δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀπευθύνει τὸν λόγον τῇ Κλάρᾳ· καὶ ὅμως ὁ Ἐρνέστης ἦτον ὠργισμένος κατ' αὐτῆς.

Τὸ πρόγευμα ὅθεν ἐτελείωσε καὶ ἐκτὸς τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλοφρονητικῆς τοῦ Κ. Σαμψὼν συστάσεως καὶ μιᾶς ὑποκλίσεως ἀμφοτέρωθεν, οὐδὲν ἄλλο ἔλαβε χώραν μεταξὺ τοῦ Ἐρνέστου καὶ τῆς Κλάρας. Καὶ ὁ Κ. Σαμψὼν αὐτὸς ἐδυσθύμει διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Ἐρνέστου προσπαθῶν εἰς μάτην νὰ ἐπιστήσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν τῆς θυγατρός του ὑπενθυμίζων αὐτῇ ὅτι ὅλα ἐκεῖνα τὰ μικρὰ ἔπιπλα καὶ σκεύη ὅπερ τόσον τὴν κατέθελγον τὰ ὤφειλεν εἰς τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Κ. Κλεμανσῶ. Εἰς τοὺς ὑπαινιγμοὺς τούτους τοῦ πατρός της ἡ νεᾶνις ἀπήντα διὰ τῶν ἑξῆς λακωνικῶν φράσεων:

« Ὁ Κύριος εἶναι πολὺ εὐγενής ».

« Εἶμαι ὑπόχρεως εἰς τὸν κύριον ».

Μετὰ τὸ πρόγευμα ἐπανῆλθον ἐν τῇ αἰθούσῃ ὁ δὲ Κ. Βελμὸτ, ὅστις ἐφαίνετο ἀγνοῶν τὴν παρουσίαν τοῦ νέηλυ, ἐπρότεινεν τῇ Κλάρᾳ νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἀνάγνωσιν τινὰ ἀπὸ τῆς προτεραίας διακοπεῖσαν.

Ἔλαβε ὅθεν ἐν βιβλίον ὅπερ ὁ Κλεμανσῶ ἀνεγνώρισεν ὡς ὑπ' αὐτοῦ σταλέν. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἦν τὰ *Ἅπαντα* τοῦ Βάλτερ Σκώτ.

— Τί φρονεῖτε περὶ τοῦ συγγραφέως τούτου; ἠρώτησεν ὁ Κ. Σαμψὼν ὅστις προσεπάθει πάντι σθένει ν' ἀναδείξῃ τὸ πνεῦμα τοῦ εὐνοουμένου του.

— Ἀγνοῶ τὴν ἀγγλικὴν, ἀπήντησε ξηρῶς ὁ Κλεμανσῶ ὅστις μᾶλλον προυτίθετο νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἐδουάρδον περὶ τοῦ ἀγροίκου του τρόπου, παρὰ ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Κ. Σαμψών.

Ἀδιαφορότατον περιφρονήσεως μειδίαμα ἐφάνη ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ Βελμὸτ ὅστις εἶπεν ἀγγλιστὶ εἰς τὴν ἐξαδέλφην του.

— Παράδοξον! ὅλοι αὐτοὶ οἱ Εὐρωπαῖοι Γάλλοι εἰσὶ ἀμαθέστατοι.

Ὁ Ἐρνέστης ὅστις ἠννόει ἐξαισίως τὴν Ἀγγλικὴν, ἤκουσε τὰ λεχθέντα καὶ ἡτοιμάζετο ν' ἀπαντήσῃ ζωηρῶς πλὴν ἠννόησεν ὅτι τοιουτοτρόπως θὰ διέψευδεν αὐτὸς ἑαυτὸν, εἶτα δὲ ἐστοχάσθη ὅτι ἡ προσποιημένη αὕτη ἄγνοια τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης ἠδύνατο νὰ τῷ ἀποκαλύψῃ πράγματα ἅπερ βεβαίως ἀφόβως ἤθελον λεχθῆ ἐνώπιόν του. Μετὰ τὸ μικρὸν τοῦτο ἐπεισόδιον ἐξητήσατο τὴν ἄδειαν ν' ἀποσυρθῇ ἅμα δὲ κλεισθεὶς εἰς τὸν θάλαμόν του ἤρχισε νὰ σκέπτηται περὶ τῆς διαγωγῆς ἣν ὤφειλεν νὰ τηρήσῃ. Πλὴν μετ' οὐ πολὺ καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς ὁδοιπορίας καὶ τοῦ καύσωνος ἀπεκοιμήθη βαρέως.

Ζητοῦμεν συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ἐὰν ἐξετάθημεν τοσοῦτον ἐπὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τῆς πρώτης ταύτης ἡμέρας· ἴσως ὅμως εἰς τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεώς μας ἀποδειχθῇ ὅτι καλῶς ποιοῦντες ἐξεθέσαμεν τὰς λεπτομερείας ταύτας ἵνα μὴ μετὰ ταῦτα ἀναγκαζόμεθα νὰ χρονοτριβῶμεν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν περὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ χαρακτῆρος ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἐν τῇ διηγήσει ἀναφερομένων προσώπων· ἤδη ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Ἐρνέστην.

Ὅταν ἐξύπνησεν ἤκουσε βήματα ἐντὸς τοῦ θαλάμου του καὶ παρετήρησε ὅτι ἡ ἡμέρα ἦν προχωρημένη· ἐγερθεὶς ὅθεν ἐν τάχει εἶδε τὸν Ἰωάννην καταγινόμενον περὶ τὴν καθάρισιν καὶ τὴν διευθέτησιν τῶν ἐνδυμάτων τοῦ κυρίου του· ὁ Μαστρὸ Πλονζὲ εἶχε σοβαρὸν σκεπτικὸν καὶ ἀπασχολημένον τὸ ἦθος· δὲν ἐφόρει πλέον τὴν λιβρέαν του ἀλλ' ἁπλοῦν ὑποκάμισον καὶ κυανοῦν πρόστυχον βρακίον.

— Τί κάμνεις ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ κύριός του.

— Δὲν βλέπετε; ἑτοιμάζω τὰ ἐνδυματά σας.

— Καὶ ἀπὸ πότε, Κύριε Ἰωάννη, εἰσέρχεσθε εἰς τὸν θάλαμόν μου ὡς εἰς σταῦλον; εἶπεν ὁ Κλεμανσῶ παρατηρῶν τὴν ἀτημέλητον ἐνδυμασίαν τοῦ Ἰωάννου.

— Μὴ σᾶς μέλλῃ, ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης θωπεύων διὰ τῆς ψήκτρας ὡραῖον τινὰ ἐπενδύτην· εἶναι διὰ νὰ κάμῃ κἀνεὶς κομμάτι γρηγορώτερα· ἔπειτα ἡ δουλειά μου εἶναι ἕτοιμη, καὶ δὲν θὰ τὴν πάθωμεν ἄλλη μιὰ φορά!

— Τί θὰ πῇ τοῦτο;

— Ἀκούσατε, αὐθέντα, ἐπανέλαβεν σοβαρῶς ὁ Ἰωάννης· εἶσθε Γάλλος καὶ εἶμαι Γάλλος· ἂν καὶ εὑρισκόμεθα εἰς ἕνα τόπον βάρβαρον δὲν μὲ μέλλει τέσσερα! πλὴν ἔχουμε Ἰγγλέζους στὴ μέση, Ἰγγλέζους οἱ ὁποῖοι μᾶς τὴν ἐφτειάξανε σήμερα τὸ πρωΐ!

— Πῶς; διέκοψεν ἀγερώχως ὁ Ἐρνέστης.

— Μὴν πῆτε δὰ τώρα ὄχι· ἐξηκολούθησεν μετὰ διδασκαλικοῦ ἤθους ὁ Ἰωάννης σᾶς τὴν ἐκατάφερε σήμερα τὸ πρωΐ ὁ αὐθέντης ὅπως μοῦ τὴν ἐκατάφερε καὶ ἐμένα ὁ ὑπηρέτης· τὰ ξεύρω ὅλα· μοῦ τὰ εἶπε ἡ Ῥοζή.

— Ποία εἶναι αὐτὴ ἡ Ῥοζή; ἠρώτησεν ὁ Ἐρνέστης.

— Μία Κρεολὸς αὐθέντα· μία κρεολός. . . . ἀλλὰ Χριστὲ καὶ Παναγιά μου τί Κρεολος! Τί ματια! . . . τί. . . . ἀλλὰ τώρα δὲν εἶναι ὥρα γι' αὐτά. . . Ἐσεῖς ἐφάγετε τὴν χυλόπηταν ἀπὸ τὸν Ἰγγλέζο καὶ ἐκοιμηθήκετε· καὶ ἐγὼ τὴν ἔφαγα ἀπὸ τὸν ὑπηρέτη του κ' ἐκοιμήθηκα· τώρα ξυπνήσαμε καὶ οἱ δύο καὶ εἶναι ἐντροπή μας ν' ἀφήσωμεν τὴν δουλειὰ ἔτσι! Πῶς ὁ Κύριος Ἐρνέστης Κλεμανσῶ, καὶ ὁ Ἰωάννης Πλονζὲ ν' ἀφήσουν ταῖς Ἰγγλέζικες πουτίγγες νὰ τοὺς ἔμβουν σ' τὴ μύτη! Αὐτὸ δὲν γίνεται! Ἰδού, ἑτοίμασα τὰ ἐνδύματα σας· σὲ μισὴ ὥρα θὰ δειπνήσετε, πάω καὶ ἐγὼ νὰ κορδοθῶ ἔτσι μὲ τὰ σωστά μου, καὶ ὕστερα βλέπετε!

Ὁ Ἐρνέστης ἤκουε τὸν Ἰωάννην Πλονζὲ καὶ μολονότι δυσηρεστεῖτο ἐκ τῆς οἰκειότητος μεθ' ἧς ὁ ὑπηρέτης του τῷ ἐνεθύμιζε τὴν πρωϊνὴν ἀποτυχίαν του, ἐπεθύμει μολαταῦτα νὰ μάθῃ πῶς οὗτος ἐπληροφορήθη περὶ τῶν διατρεξάντων; ὅθεν,

— Φαίνεται, τῷ εἶπεν, ὅτι συνωμίλησας μὲ τοὺς ὑπηρέτας τῆς οἰκίας.

— Μὲ τὴν Ῥοζή, σᾶς εἶπα.

— Ἀλλὰ ποῖα εἶναι αὐτὴ ἡ Ῥοζή;

— Ἡ Κρεολὸς ἐκείνη ἡ ὁποία ἐμβῆκε σήμερον τὸ πρωΐ εἰς τὴν αἴθουσαν μὲ τὴν δεσποινίδα Σαμψὼν ὅταν εἴσασθε καὶ σεῖς. . . Ἄ! καλὰ ποῦ τὸ θυμήθηκα! Εἶναι ἀληθὲς αὐθέντα ὅτι ἤπιετε μὲ τὸ ποτῆρι τῆς νέας;

— Δηλαδὴ, ἔπιον ἓν ποτήριον λεμονάδας τὸ ὁποῖον ἡ νεᾶνις εἶχεν ἑτοιμάσει δι' ἑαυτήν.

— Ὅλο' τὸ ἴδιο' εἶναι προσέθηκεν μετὰ προφητικοῦ ἤθους ὁ Ἰωάννης· εἶναι καλὸ σημεῖον, ὅπως ἔλεγα καὶ τὴν Ῥοζή· θὰ στεφανωθῆτε τὴν θυγατέρα τοῦ Κ. Σαμψών.

— Πῶς! ἐτόλμησες νὰ εἴπῃς. . . .

— Βέβαια! ἐσεῖς δὲν εἶσθαι Νορμανδὸς καὶ δὲν τὰ ξεύρετε αὐτά· ἀλλ' ἡ γιαγιά μου ποῦ ἦτον μάγισσα μ' ἔμαθε τί εἶναι καλὸ σημεῖο καὶ τί δὲν εἶναι. Μολαταῦτα ὁ Θεὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ τὰ πάντα μόνος του· « βοήθει με νὰ σὲ βοηθῶ » λέγει ἡ κοινὴ παροιμία· ἔται λοιπὸν βάλλετε τὰ δυνατά σας, καὶ τότε νὰ 'δοῦμε τί θὰ κάμουν ἡ πουτίγγες!

Καὶ πάραυτα, χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἀπάντησιν ὁ Ἰωάννης ἔγειρεν ἄφαντος.

Ὁ Ἐρνέστης μείνας μόνος ἠννόησεν ὅτι ἡ ἁπλοϊκὴ λογικὴ τοῦ Ἰωάννου τὸν ἐσυμβούλευσε κάλλιον ὅλων τῶν σκέψεων του καὶ ἀπεφάσισε τοῦ λοιποῦ τὰ πάντα νὰ πράξῃ ὅπως ἀναδείξῃ ἑαυτόν. Ἐνῷ δὲ ἡτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ τοῦ θαλάμου του ἤκουσεν ἄνωθεν τῆς κλίμακος τὴν φωνὴν τοῦ Κ. Βελμὸτ ὅστις ἔλεγεν ἀγγλιστί.

« Ὁ Γάλλος κατέβη; »

« Ἀκόμη, ἀπήντησεν ἑτέρα φωνὴ ἣν ἀνεγνώρισεν ὡς τὴν τοῦ Τζὼν· νομίζω ὅτι κοιμᾶται ἀκόμη. »

« Καλὰ, προσέθηκεν ὁ Κ. Βελμὸτ εἰσερχόμενος ἐκ νέου εἰς τὸ δωμάτιόν του. »

Ὁ Κλεμανσῶ καίτοι μὴ ἐννοῶν τὸν σκοπὸν τῆς ἐρωτήσεως τοῦ Κ. Βελμὸτ, εἶδεν ὅμως ὅτι οὗτος ἐνδιεφέρετο περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦτο ἔδωσεν αὐτῷ θάρρος καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἔνθα εὗρεν ἐκτὸς τοῦ Κ. Σαμψὼν καὶ τῆς θυγατρός του, τρεῖς ἢ τέσσαρας ξένους ἐξ ὧν καὶ μία γυνὴ ὡραιότητος ἣν δὲν δύναμαι ἄλλως ν' ἀποκαλέσω παρὰ ὡραιότητα ἔκτακτον. Πραγματικῶς οἱ χαρακτῆρες τῆς γυναικὸς ταύτης δὲν παρίστανον τὴν ἀγνότητα ἐκείνην καὶ τὸν ῥυθμὸν ὅστις εἶναι ἡ βάσις τῆς ὡραιότητος, ἀλλ' εἰς τὸ βλέμμα αὐτῆς, εἰς τὸ μειδίαμά της, εἰς τὴν φυσιογνωμίαν της· ὑπῆρχε ζωηρόν τι καὶ εὔχαρι ὅπερ ἐξέπληττε ὅπως καὶ ἡ ὡραιότης, καὶ ὅπερ ἐνέπνεεν ὡς αὐτὴ τὸν θαυμασμόν.

Τὸ δὲ βλέμμα ὅπερ ἡ γυνὴ ἔρριψε περιέργως ἐπὶ τοῦ Κλεμανσῶ ἅμα εἰσελθόντος, καὶ ὅπερ ἐπανέφερεν ἐπὶ τῆς Κλάρας ἐφαίνετο λέγον:

« Δὲν εἶναι ἐκεῖνος περὶ τοῦ ὁποίου μοὶ ὡμίλησας ».

Καὶ αὐτὴ ἡ Κλάρα ῥίψασα τυχαίως ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ Ἐρνέστου ἀφῆκε μικρὰν φωνὴν ἐκπλήξεως ὡς ἐὰν ὁ τῆς πρωΐας Ἐρνέστης δὲν ἦτο ὁ ἴδιος.

Ὁ Κλεμανσῶ ἠνώθη μετὰ τοῦ ὁμίλου τῶν ἀνδρῶν, ἐν ᾧ αἱ κυρίαι συνδιελέγοντο μεταξύ των· κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν εἰσῆλθε καὶ ὁ Ἐδουάρδος θριαμβευτικῶς ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐπειδὴ δὲ μόνον αὐτὸν περιέμενον, ἐξητήσατο παρὰ τῇ ἐξαδέλφῃ του συγγνώμην διὰ τὴν ἀργοπορίαν του, καὶ ἐκάθησεν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Κυρίας Δὲ Καμπᾶς (τοῦτο ἦν τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐρέθη) καθιζάμενος, οὕτως εἰπεῖν, ὁ μόνος ἱππότης (ehevalie galant) τῆς συναναστροφῆς. Ὁ Κλεμανσῶ ἀπαντῶν εἰς τὰς προβαλλομένας αὐτῷ ἐρωτήσεις, κατεσκόπει καὶ διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ὀφθαλμοῦ τὰ περὶ τὰς κυρίας συμβαίνοντα καὶ δὲν ἤργησε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ Ἐδουάρδος δὲν ἔχαιρε τῆς εὐνοίας τῆς ξένης.

Μετ' οὐ πολὺ μαῦρός τις εἰσελθὼν ἀνήγγειλε ἕτοιμον τὸ γεῦμα.

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν εἰσέτι νὰ διηγηθῶμεν τὰ μικρὰ ἐπεισόδια τοῦ γεύματος τούτου, διότι τοιουτοτρόπως θέλουσιν ὁρισθῆ αἱ βάσεις τῶν μεταξὺ τῶν προσώπων τῆς διηγήσεως ταύτης εὐνοϊκῶν ἢ μὴ σχέσεων. Συγχωρηθήτω ἡμῖν νὰ ἐκθέσωμεν καὶ τινὰς λεπτομερείας μικροῦ λόγου μὲν, αἵτινες ὅμως ὑπῆρξαν, ὡς συμβαίνει πάντοτε καὶ εἰς τὰ μεγάλα πράγματα, αἰτίαι τρομεροῦ πολέμου.

Τὸ βλέμμα ὅπερ ὁ Ἰωάννης ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ Ἐρνέστου εἰσερχομένου ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐφαίνετο προκαλοῦν τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ πτωχὸς Ἰωάννης καίτοι τὰ πάντα βαλὼν εἰς ἐνέργειαν ἵνα εὐτρεπισθῇ ἐπὶ τὸ κομψότερον, δὲν ἠδυνήθη ὅμως καὶ νὰ ἐξισωθῇ μετὰ τοῦ Ἄγγλου ὑπηρέτου, ὁ δὲ Ἐρνέστης μολονότι ἀναγνωρίζων ὅτι ὁ Ἰωάννης ποτὲ δὲν *ἐκορδώθη* καλλίτερον, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔκφρασιν, δὲν ἠδυνήθη ὅμως καὶ νὰ μὴ παρατηρήσῃ ὅτι ὁ Νορμανδὸς ἦτο πολὺ κατώτερος τοῦ ὑπηρέτου τοῦ Κ. Βελμότ.

Τὸ αὐτὸ ἄρα συνέβαινεν καὶ εἰς τὸν Ἐρνέστην πρὸς τὸν Ἐδουάρδον; Ὁ συλλογισμὸς οὗτος ὃν καθ' ἑαυτὸν ὁ Κλεμανσῶ ἐποιήσατο, τῷ ἔδωσε πλειοτέραν ζέσιν.

Ὁ Κ. Σαμψὼν ἐπιθυμῶν νὰ περιποιηθῇ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνταποκριτοῦ του ὅσον ἔνεστι φιλοφρονητικώτερον, ἔθεσεν αὐτὸν μὲν πλησίον τῆς Κλάρας, τὸν δὲ ἀνεψιόν του Κ. Βελμὸτ ἐκ δεξιῶν τῆς Κυρίας Δε Καμπᾶς, ὥστε τῶν δύο νεανιῶν καθημένων ἀπέναντι ἀλλήλων, τὴν αὐτὴν καὶ οἱ ὑπηρέται των ἐτήρουν θέσιν.

Πᾶς τις ἀγνοῶν τί διελογίζοντο οἱ δύο οὗτοι ὑπηρέται ἤθελε κινηθῇ εἰς γέλωτα βλέπων τὰ βλέμματα ἅπερ ἀντήλασσον μεταξύ των, καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ ὁ ὑπέρμαχος τοῦ *ῥόστου* παρετήρει τὸν ὑπερασπιστὴν τοῦ *ῥοσμπήφ*.

Ὁ Τζὼν μᾶλλον συνοφρυωμένος, μᾶλλον ἀπαθὴς παρὰ τὸ σύνηθες εἶχε τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ ἐλαχίστου κινήματος τοῦ κυρίου του προλαμβάνων τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ· ὁ Ἰωάννης ἀφ' ἑτέρου ἐνησχολεῖτο περὶ τοῦ Κλεμανσῶ ὡς ἐὰν μὴ ἦτο παρὼν, καὶ ἔδιδεν ὅλην αὐτοῦ τὴν προσοχὴν πρὸς τὴν Κλάραν εἰς ἣν εἶχεν ἤδη προσφέρει καὶ φαγητὸν καὶ ἄρτον, πρὶν αὐτὴ λάβῃ εἰσέτι καιρὸν νὰ ζητήσῃ τίποτε. Οὐδεὶς ἐπρόσεχε εἰς τοῦτο, ἐκτὸς ἴσως τοῦ Τζὼν καὶ τοῦ κυρίου του ὅστις ἐφαίνετο τὰ μάλα δυσθυμῶν διὰ τὴν γειτνίασιν τῆς Κυρίας Δε Καμπᾶς ἡ ὁποία ἐφαίνετο ὡσαύτως στενοχωρουμένη καὶ δυσανασχετοῦσα.

Ἡ συνομιλία εἶχε περιέλθει ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐν Γαλλίᾳ συμβαινόντων, ὁ δὲ Κλεμανσῶ ἔλεγεν ὅτι εἶχεν ἐγκαταλείψει τοὺς Παρισίους ἐν μέσῳ μέθης διασκεδάσεων καὶ πανηγύρεων αἵτινες εὐθυμότατον προαιώνιζον χειμῶνα.

— Ἔ, λοιπὸν, ὑπέλαβεν ἡ Κυρία Δε Καμπᾶς, δὲν ἐφέρατε τίποτε νέους συρμοὺς ἐκ Παρισίων;

— Ὁ πατήρ μου, Κυρία, ἀπήντησεν ὁ Ἐρνέστης μὲ ἐπεφόρτισεν νὰ προσφέρῳ ἐκ μέρους του εἰς τὴν δεσποινίδα Σαμψὼν ἐλάχιστα τινὰ δῶρα, καὶ περιμένω τὴν ἀποβίβασιν

τῶν κιβωτίων τῶν περιεχόντων αὐτὰ ὅπως ζητήσω παρὰ τοῦ Κ. Σαμψὼν τὴν ἄδειαν νὰ τὰ προσφέρω τῇ δεσποινίδι.

— Δέχομαι ἐκ μέρους της εὐχαρίστως προσέθηκεν ὁ Κ. Σαμψών.

— Καὶ θὰ ὦσι βεβαίως λαμπρὰ αὐτὰ τὰ δῶρα ἔλεξεν ὁ Κ. Βελμὸτ, καθὸ ὄντα τῆς φιλοκάλου ἐκλογῆς τοῦ κυρίου. ...

Ἡ εἰρωνικὴ πρόθεσις τῶν λόγων τοῦ Ἐδουάρδου ἦν καταφανεστάτη, ἀλλ' ὁ Ἐρνέστης δὲν ἠθέλησε ν' ἀτομικεύσῃ τὸ ζήτημα, καὶ ἀπήντησε:

— Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ κάμῃ τις καλὴν ἐκλογὴν εἰς τὴν πατρίδα μου, διότι ἡ κομψότης, ἡ χάρις, ἡ φιλοκαλία, ὅπως λέγει ὁ κύριος, ἐνυπάρχουσιν εἰς ὅλα τὰ πράγματα.

— Εἶναι ἀναντίῤῥητον, προσέθηκε σαρκαστικῶς ὑπομειδιῶν ὁ Ἐδουάρδος ὅτι εἶσθε οἱ βασιλεῖς τοῦ συρμοῦ.

— Ὅπως ὑμεῖς, κύριε, ὑπέλαβεν προπετῶς πως ὁ Ἐρνέστης, εἶσθε οἱ βασιλεῖς τοῦ ἐμπορίου.

Ὁ Ἰωάννης ἐμόρφασεν νοιμίσας ὅτι ὁ κύριός του *στραβοπατοῦσε* (Cannait) κατὰ τὴν Νορμανδικὴν παρημίαν καὶ ὁ Κ. Βελμὸτ τὸ αὐτὸ ἐνόμισε, διότι ἐπανέλαβε μετὰ φιλοσοφικοῦ ἤθους:

— Τοὐλάχιστον αὐτὴ δὲν εἶναι ἐφήμερος βασιλεία.

— Ἀναμφιβόλως· ἀλλ' εἶναι βασιλεία τυχαία ἣν μύρια συμβεβηκότα δύνανται νὰ καταστρέψωσιν, ἐν ᾧ ἐκείνη ἥτις εἶναι ἔμφυτος εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὴν φιλοκαλίαν ἑνὸς λαοῦ κατὰ τὴν ἔκφρασίν σας, μένει αἰωνία. Θὰ εἶσθε βεβαίως ἐπὶ μακρὸν χρόνον οἱ βασιλεῖς τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν γαιανθράκων, ἀλλ' ἡμεῖς θὰ εἴμεθα πάντοτε οἱ βασιλεῖς τῶν ὡραίων τεχνῶν, τῆς φιλολογίας καὶ παντὸς ὅ,τι ἀνοιψοῖ τὸ πνεῦμα καὶ ἀναπτύσσει τὰς ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας ἰδέας.

— Ὁμιλεῖτε περὶ φιλολογίας, καὶ μολαταῦτα δὲν ἀνεγνώσατε ποτὲ τὸν Βάλτερ Σκώτ.

— Τὸν γνωρίζω ἐκ στήθους, κύριε, διότι ὅσον ἀμαθεῖς καὶ ἂν ὦσιν οἱ Γάλλοι δὲν ἔχουσι τὸν ἀνότητον ἐκεῖνον ἐθνικὸν ἐγωϊσμὸν ὅστις τοὺς ἐμποδίζει τοῦ νὰ ἐννοήσωσι τὴν ἀξίαν τῶν ἀντιζήλων των. Γνωρίζετε κύριοι, σχεδὸν ὅλοι, τὴν γαλλικὴν, πλὴν δὲν γνωρίζετε οὐδὲ γρὺ ἐκ τῆς φιλολογίας μας· τοῦτο σᾶς συμβαίνει ἐπὶ παντὸς πράγματος· γνωρίζετε τὸν μηχανισμὸν, ἀλλ' ἀγνοεῖτε τὰ ἔργα.

— Καὶ χρήζει ἄρα γε ἀναγνώσεως ἡ φιλολογία σας; ἠρώτησε νωχελῶς ὁ Βελμότ.

— Ὅταν, δυνηθῆτε νὰ τὴν ἀναγνώσητε θέλετε κρίνει μόνος περὶ αὐτῆς.

Οἱ λόγοι οὗτοι μετὰ τοιαύτης περιφρονήσεως προὐφέρθησαν ὥστε ὁ Κ. Βελμὸτ ἠρυθρίασεν, ἐνῷ ἡ Κυρία Δε-Καμπᾶς ἀποτεινομένη πρὸς τὸν Ἐρνέστην;

— Καὶ ἔχετε καλὰ νέα βιβλία; ἠρώτησεν.

— Ἔχω ἓν φορτίον ὁλόκληρον, κυρία, ἀπήντησε γελῶν ὁ Ἐρνέστης.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Ἰωάννης ὑπηρετῶν τὴν δεσποινίδα Κλάραν μεθ' ὑπερμέτρου προθυμίας καὶ ταχύτητος ἐποιήσατο ἀνεπιδεξιότητά τινα.

— Ἔ! ἀνέκραξε μετ' ἀλαζόνος ἤθους ὁ Ἐδουάρδος, κύριε γάλλε ὑπηρέτα, ἡ δεσποινὶς ἔχει ἀνθρώπους νὰ τὴν ὑπηρετήσουν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀπήντησεν ὁ Ἐρνέστης, οἱ γάλλοι ὑπηρέται ἔχουν συνήθειαν ὅπως καὶ οἱ κύριοί των νὰ ὦσιν εὐγενεῖς μετὰ πάντων.

Οἱ δύο νεανίαι ἐθεώρησαν ἀλλήλους καὶ οἱ δύο ὑπηρέται ἀντήλλαξαν προκλητικὸν βλέμμα· ὁ πόλεμος διεκυρήχθη, αἱ θέσεις κατελήφθησαν.

Μῖσος τῶν Ἄγγλων κατὰ τῶν Γάλλων, προτίμησις τῆς Κλάρας ὑπὲρ τοῦ Ἐδουάρδου, προτίμησις τοῦ Κ. Σαμψὼν ὑπὲρ τοῦ Ἐρνέστου, καὶ μεταξὺ ὅλων τούτων παρατηρήσεις τῆς Κυρίας Δὲ-Καμπᾶς· ἤδη δυνάμεθα νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν διήγησίν μας.

Δ'.

Η ΚΥΡΙΑΚΗ.

Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἀφίξεως του ὁ Κλεμανσῶ ἐποιήσατο καθ' ἑαυτόν τινας σκέψεις καὶ μετενόησε διὰ τὴν κατὰ τὴν προτεραίαν διαγωγήν του. Τὸ αἴσθημα τῆς φιλανθρωπίας ἐξηγέρθη ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐσυλλογίσθη ὅτι παρεφέρθη ὑπὸ προσωπικοῦ συμφέροντος ἢ τουλάχιστον ὑπὸ νεανικῆς κενοδοξίας πάντι ἀναρμόστου μετὰ τῆς ἐντολῆς ἣν εἶχεν ἐγκολπωθῆ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν στεναζόντων δούλων. Ἀλλοίμονον! τὸ γελοῖον τοῦτο παράδειγμα ἀναφαίνεται πολλάκις εἰς τὴν νῦν ἐποχὴν εἰς τοὺς ἐντολήν τινα ἀναδεχομένους ὥστε δὲν πρέπει νὰ ἐπιπλήξωμεν πολὺ τὸν ἥρωα μας. Δὲν ὑπάρχουν πολλοὶ οἵτινες ἐνεκολπώθησαν τὴν ἐντολὴν τοῦ νὰ προμηθεύσωσιν εἰς τοὺς κλέπτας καὶ εἰς τοὺς δολοφόνους ὅλας τὰς ἀναπαύσεις τῆς ζωῆς καὶ οἵτινες ἔκαμον τὰς ἐντονωτέρας διαμαρτυρήσεις καὶ τὰ θλιβερώτερα παράπονα κατὰ τῆς βαρβαρότητος τῶν δικαστῶν μέχρις ὅτου ἀπήλαυσαν ὑπὲρ τῶν φιλτάτων των κακούργων δωμάτια θερμὰ διὰ τὸν χειμῶνα καὶ δροσερὰ διὰ τὸ θέρος, λευκὰς σινδόνας, ἁπαλᾶ στρώματα καὶ καλὸν κρέας διὰ τὸ πρόγευμα καὶ διὰ τὸ γεῦμα; Δὲν ὑπάρχουν πολλοὶ οἵτινες ἐζήτησαν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν τροφὴν τοῦ πτωχοῦ κατὰ τοὺς δυστυχεῖς χρόνους καὶ οἵτινες ἐφεῦρον τὸν τρόπον τοῦ νὰ διατηρῶνται τὰ φασόλια καὶ τὰ πῖσα χλωρὰ πρὸς τεσσαράκοντα ὅμως φράγκα ἡ ὀκκᾶ; Δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι οἵτινες ἀνεδέχθησαν νὰ διδά-